

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-pei G-le a Țărei Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RENÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Profesor Universitar, Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIETEANU Avocat
C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris : **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

Membrii corespondenți pentru Polonia : **EMIL ST. RAPPAPORT**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-cl, Case com., Autorit., 1400 lei
" Avocați 1000 "
" Magistrați 800 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

În lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

A apărut **TABLA** de materii a *Curierului Judiciar* pe 1926. Ea este alcătuită ca și celelalte table ale anilor anteriori și s'a pus în vânzare tot cu prețul din trecut de **100 lei**. Comandele vor fi însoțite de cost la care se va adăoga lei 10 pentru porto postal recomandat.

S U M A R

— *Organizarea științifică a Magistraturei*, de Dem. I. Dobrescu, Președintele uniunii avocaților;

— *Observațiuni la Proiectul de Organizare judecătorească*, de Nicolae Negru, jude-președinte Trib. Ialomița;

— *Prefața la vol. IV, ed. II Tratatul de Drept și Procedura penală Tanoviceanu*, de N. C. Schina;

JURISPRUDENȚA:

— Curtea de Casație s. III: *Aurel St. Hagianov cu Banca Populară din Pitești* (Destinația fondului de rezervă în societățile anonime. Sporire de capital. Acționar care cere retragerea din acest motiv. Când poate cere partea lui din fondul de rezervă? Se poate cere suspendarea executării deciziunilor Adunărilor generale? Unde? Nu pot cere anularea lor pe cale principală. Art. 160 și 165 C. com.), cu o *Notă* de P. Vasilescu, avocat și profesor;

— Curtea de apel București s. IV: *Const. Urziceanu cu Elisabeta Urziceanu și Ministerul de Război* (Pensiune alimentară. Poprire. Validare numai pe jumătate salariu fix, nu și pe sporurile și chiriile acordate funcționarilor);

— Trib. Trei Scaune s. I: *Dr. Lieberman Ernő, avocat din Buda-Pesta cu Soc. an. Zăbala și Soc. an. Oituz*. (Dacă un avocat care își exercită profesiunea într-o țară străină și are un contract cu retribuire lunară sau anuală la o Societate industrială sau comercială din România, poate beneficia de disp. art. 41 al. 5 din legea p. Unificarea Corpului de avocați), cu o *Notă* de Avocatul Trajan Alexandrescu.

A apărut : *Rechizițiunea imobilelor în dreptul public și privat* de d-l Corneliu Botez, Consilier la Înalta Curte de Casație.

De vânzare la Curierul Judiciar. Lei 50.

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ A MAGISTRATUREI

Fiecare timp are mirajul său social, pe care caută să-l realizeze printr-o organizare sistematică și științifică. Mirajul războiului, și-a organizat o armată pe baze științifice; mirajul religios, își organizase o preoție ideală, care conducea lumea; mirajul economic și-a organizat o producție științifică, etc. Noi trăim sub mirajul justiției și sub o gravă criză de justiție și cu toate acestea n'am ajuns încă, să ne formăm o justiție pe baze științifice în votarea, în executarea și în aplicarea legii. În aplicarea legii, avem o magistratură organizată, după o metodă rutinară, raționalistă, tradiționalistă și metafisică, cu forme și formalisme abstracte și neputincioase. Ea răspunde numai în parte, marelui meniri pe care magistratura o are în aceste timpuri grave. Nemulțumiți de rezultatele ei, grădăm legi și forme noi peste cele vechi, pentru ca să îngrădăm sufletul magistratului și să-l constrângem să fie magistrat ideal. Am încurcat în forme naive și dreptul și dreptatea și magistratura.

Societatea n'a învățat, că pentru sufletul omului, nu s'au găsit încă lanțuri; că nu este lege care să nu poată fi eludată; că din această cauză, în toate instituțiunile sociale, se crează o funcțiune de eludare, mai puternică decât funcțiunea de aplicare.

Ajungem la concluziunea, că dacă nu putem să înălțăm spiritul judecătorului rău, pentru a-l face bun prin forme, trebuie să căutăm acele spirite care să fie bune și fără forme. Judecător unic sau plural, complet de trei sau de cinci, cu sau fără tragere la sorți, lege accelerată sau încetinitoare, ședință publică sau secretă, etc., toate sunt forme goale, care n'au făcut pe un judecător rău să fie bun, nici pe un judecător bun să fie mai bun. Toate aceste forme și formalități, pornesc dintr-o metafisică psihologică.

Tragerea la sorți a magistraților, era o „tragere pe șfoară” ironizată chiar de magistrați. Formalitatea asistenței grefierului și citirei „din cuvânt în cuvânt”

la autentificarea actului, a făcut pe toți magistrații să comită fals în acte publice, pentru că nici unul n'o respectă. Tot astfel gradațiunea la îndeplinirea procedurii, citirea textelor penale în ședință publică, în condamnările penale, etc.

Trebuie să găsim mijloacele, care să dea pe judecătorii buni, nu din cauza *imperativului categoric formal*, ci din cauza *imperativului categoric moral*. Și acest rezultat nu se poate avea, decât printr'o organizațiune judecătorească cerută de natură și de rolul magistraturei.

Sunt două feluri de organizațiuni profesionale:

Organizațiune de comprimare și organizațiune de desvoltare. Intr'o organizațiune de desvoltare, întocmai ca și planta care este pusă în mediul ei complet de expansiune, profesiunea trebuie să fie pusă în mediul ei complet de expansiune. Intr'un organism profesional, dacă unul din organe este neglijat, el produce o perturbare generală a întregului organism.

Magistratura modernă tânjește, din cauză că, nu i se dă organizația ei completă și definitivă și se încearcă organizațiuni de comprimare și de oprimare. Și pentru că democrație fără magistratură, înseamnă haos social, trebuie să ne grăbim, să ne organizăm o magistratură științifică. În anarhia morală modernă, numai justiția ne mai poate scăpa din prăpastie. Autoritățile Statului, nu mai pot conduce lumea noastră modernă, decât sub egida unei magistraturi superioare.

Puterea executivă, care n'a înțeles pasiunea timpului nostru pentru justiție, vrea să conducă lumea tot cu dictatura din timpul castelor sociale. Dar dictatura naște arbitrarul și jaful, din care iese revolta unei opinii publice azi conștiente și de aceea astăzi dictatura justifică revolta și revolta justifică dictatura. Ele se ațăță și se măresc reciproc, pentru că dictatura și revolta sunt două surori bune, cari se ajută reciproc. Societatea noastră turbure are să aleagă între revoluție și magistratură.

Organizarea magistraturei nu poate fi completă, de cât dacă ea se rapoartă în acelaș timp, la prepararea, la recrutarea magistraturei, la organizarea ei profesională, la starea materială și morală și la independența judecătorilor. Orice alte reforme, sunt simple finețe și abstracțiuni goale, care nu duc la nici un rezultat. De mai multe mii de ani, ne învățăm într'un cerc vicios.

I. PREPARAREA MAGISTRAȚILOR

Scoala de Drept a rămas în faza alchimiei culturale. Ea a rămas cu spiritul raționalist și empiric. Spiritul științific a pătruns foarte puțin în facultatea de drept. Ea nu poate prepara decât simpli *practiciani*, iar nici decum oameni de artă socială științifică. Desigur, că viitorii juriști, recrutați printre tinerii cei mai inteligenți, capătă în mod empiric cunoștințele necesare artei lor; dar nu le capătă sistematizate de științele ajutoare necesare. Fără aceste calități recunoscute ale viitorilor juriști, școala de drept n'ar putea prepara decât buni grefieri.

Natura studiilor trebuitoare viitorului magistrat, iese din rolul social al magistraturei. Omul de drept ca magistrat aplică legile positive, care tind către un anumit țel social, propus de legiuitor. Dar legile positive edicate de legiuitor, sunt numai niște simple declarațiuni de principii generale și abstracte. La judecarea diferendului dintre împricinați, rămâne singur magistratul, ca să caute întrucât părțile s'au depărtat de scopul social dorit de legiuitor, sau întrucât ele nu l'au ajuns.

Prin pedepse sau despăgubiri, care adaptează pe împricinați, judecătorul ar trebui să caute să realizeze acel spirit social dorit, care formează idealul sau rațiunea legii.

Dar la aplicarea legii în diferendele judecate la tribunal, magistratul rămâne adevăratul suveran al societății căci nu există lege, care să nu poată fi aplicată în sensul vederilor magistratului, de oarece există foarte puține cestiuni de drept, care să nu poată fi reduse la o cestiune de fapt apreciată de magistrat.

Prin judecarea în fapt, prin ajutorul interpretărei și al controverselor, magistratul are puterea de a face să triumfe doctrina și convingerea sa socială. În acest înțeles magistratul este adevăratul legiuitor. El joacă rolul de legiuitor și atunci când trebuie să se pronunțe asupra cazurilor neprevăzute de legea civilă; în cazul în care el poate să se pronunțe după obiceiul țării, consfințind un obicei sau altul; atunci când apreciază bunele moravuri, ordinea publică, forța majoră, vițiul de consimțământ, începutul de dovadă scrisă, etc. Tot astfel și în dreptul penal. Prin teoria circumstanțelor atenuante și foarte atenuante, prin teoria pedepselor paralele, prin condamnarea condițională, prin liberarea condițională, prin pedeapsa nedeterminată, judecătorul penal capătă sau va capătă o putere arbitrală din ce în ce mai mare, de a influența asupra fenomenelor sociale în sensul convingerilor sale. Cu modul acesta, el poate să achite ceea ce legea ar vrea să condamne și să condamne ceea ce legea ar vrea să achite. Credința în puterea legii, este o prejudecată veche, din timpul când legea era un ordin divin. Credința în justiție trebuie să treacă dela credința în lege la credința în judecător.

De aceea tendința timpului nostru, face și va face pe judecător din ce în ce mai mult un adevărat legiuitor. Legea va deveni din ce în ce mai puțin migăloasă și formalistă. Evoluția dreptului tinde în mod fatal către *magistratul-legiuitor*, către *magistratul expert* și *arbitru social* al intereselor, teoriilor și idealurilor de organizare socială.

Dar lucrând direct asupra împricinaților, magistratul lucrează indirect asupra spiritului social general. Și cu toate acestea, viitorul jurist nu învață în școala de drept, nici ce este, nici cum se naște, nici care sunt legile după care se influențează și se transformă acest spirit social și nici care sunt tendințele și fazele acestor transformări. De aceste cestiuni se ocupă *Sociologia*, despre care juristul nu învață nimic.

De asemenea, el nu capătă nici o noțiune asupra filosofiei sociale, care din evoluția societăților în trecut, scoate norme de ideal pentru viitor, cari pot lămuri pe judecător asupra scopurilor și idealurilor societății și ale sale. Filosofia socială, dă teoriile de organizare juridică, scoase din sociologie, despre care juristul nu învață nimic.

În acelaș timp, dreptul reglementează toate fenomenele sociale: morală, economia politică, familia, politica, etc. Magistratul care aplică legile referitoare la fiecare din aceste fenomene sociale, face artă morală, economică, politică; el devine economist, om politic, financiar, moralist, etc. În contencios, judecă actele administrative și chiar actele de guvernământ, în acordarea daunelor pricinuite de un asemenea act. El judecă actele politice ale miniștrilor, dați în judecată. Judecă teoriile de idealuri sociale, periculoase sau folositoare omenirii. În conflictele de muncă, judecă revendicările claselor. În conflictele religioase, judecă religiile. În constituționalitatea legilor, el judecă pe

legiutor, etc. Cu toate acestea, viitorul magistrat nu învață nimic din evoluția și din legile evoluției acelor științe și arte, care se ocupă cu aceste fenomene sociale speciale, pe care magistratul-legiutor, le cenzurează și le îndrumează. Se predă noțiuni de economie politică și nimic din evoluția moralei, familiei, politice, etc.

Și cu toate acestea, ar trebui procedat cu dreptul ca și cu celelalte arte. Dreptul constituie o *artă socială*, adică mijlocul de a lucra asupra societății și indivizilor, pentru a-i adapta la forma morală, economică, politică, etc., dorită de legiutor. Tot astfel pedagogia lucrează asupra individului, pentru a-i da educația și instrucția cerută; medicina lucrează asupra corpului bolnav, pentru a-i da sănătatea; ingineria lucrează asupra materiei fizice, pentru a realiza construcțiile sale, etc. Toate aceste arte biologice, psihologice și fizice, se servesc de datele științifice corespunzătoare, pentru a le aplica în vederea scopului urmărit. Pedagogul învață psihologie și biologie infantilă; doctorul anatomie, psihologie, botanică, etc.; inginerul învață fizică, mecanică, etc.

La facultatea de drept nu se dă nici cel puțin sinteza științei morale, politice, familiale, religioase, etc., pe care dreptul le reglementează și nu se învață, cel puțin în general, cum se dezvoltă aceste fenomene în timp și spațiu.

Se predă puțin drept comparat și mult drept roman, care însă nu reprezintă decât dezvoltarea unora din fenomenele sociale la un singur popor incomplet dezvoltat, într-o anumită fază a evoluției umane și abuzând de *metoda istorică și exegetică* chinuitoare de suflete tinere. Din studiile lui, juristul, nu poate ieși cu o idee precisă și științifică, a fiecărui fenomen social reglementat de drept, ca atunci când s'ar întrebuința *metoda sociologică*, bazată pe comparațiunea tuturor corpurilor de drept istoric sau neistoric, civilizat sau barbar, cu care poți explica ușor fenomenul juridic în timp și spațiu și poți lămurii lesne teroristul drept roman.

De asemenea, nu se dă nimic din celelalte științe ajutătoare unei arte sociale. Judecătorul lucrează asupra unui spirit de împricinat sau martor, sănătos sau bolnav, masculin sau feminin, major sau minor, cult sau ignorant, etc. Ar trebui ca el să ia lecții de *psihologie judiciară*. Magistratul procedează la judecată prin raționament și nu se dă un curs de *logică*. Noi avem o morală profesională și nu ni se spune nimic de morală magistratului, funcționarului, avocatului, etc. Noi lucrăm cu practica tribunalelor, baroului, administrației pe care n'o învățăm în cărți și nu ni se predă nicăeri. De aci reese că Dreptul ar trebui predat la o *facultate de științe sociale*, unde pe lângă cunoștințele dreptului pozitiv, viitorul jurist ar căpăta noțiuni de sociologie generală și de știința moralei, politice, familiei, economiei politice, etc.

Vedem deci că un magistrat, trebuie să cunoască și viața socială în toată realitatea ei și rosturile morale și filosofice ale lumii. Viitorul magistrat trebuie suit pe culmile moralei, și filosofiei, pentru a de acolo să vadă toate orizonturile largi ale lumii; trebuie coborât și în realitatea adâncă a vieții, pentru a acolo să cunoască toate durerile și toate slăbiciunile ei.

De aceea, Romanii cereau juristului, ca pe lângă cunoștințele de drept, să cunoască filosofia timpului său. Jurisprudența la romani, cuprindea: *justi atque notitia*. La toate popoarele istorice, magistrații erau *injusti scientia, divinarum atque humanarum rerum*

preoți slujitori ai religiei, care cuprindea toată știința și filosofia timpului lor.

Când s'ar face un comentariu critic, asupra controverselor din jurisprudența și doctrina juriștilor de-a lungul timpului, vechiu și nou, s'ar vedea că cel puțin jumătate din ele, n'au nici un sens social sau filosofic, că ele sunt lipsite de orice spirit sociologic și că sunt numai o naivă gimnastică intelectuală, fără nici un scop social sau uman. De aceea, dreptul s'a moștenit din generație în generație, ca o țesătură savantă, care umple de mândrie, pe toți cei cari au reușit să țină un fir sau două din tainele ei.

Numai o magistratură organizată în mod științific, poate forma acel mediu social adaptator și eliminator al celor antisociali. Acea magistratură, nu reduce dreptul la un exercițiu intelectual, la o dialectică uscată și raționalistă, la un joc de controverse sterpe și la o echilibristică de câteva jurisprudențe și câteva teorii doctrinale. Un asemenea magistrat va judeca cu capul său, cu inima sa, cu personalitatea sa, ca un adevărat mediu adaptator de granit și nu va fi sclavul benevol al jurisprudenței și doctrinei.

II. ORGANIZAREA PROFESIONALĂ

Magistratura este lăsată în completă desorganizare profesională. În toate timpurile și în toate locurile, cele mai multe din relele Corpului judecătoresc, se datoresc lipsei de spirit de asociațiune. Numai un corp judecătoresc organizat poate naște un *spirit* și o *conștiință a magistraturei*. Asociația magistraților naște emulațiunea științifică, naște controlul reciproc al moravurilor judecătorești, naște încrederea și respectul reciproc, naște mândria profesională, naște cavalierismul în lupta pentru înaintare, și mai cu seamă învață pe magistrați să considere profesiunea lor la adevărata ei valoare. Atunci când magistratura ajunge să-și formeze mediul său intelectual și moral profesional, judecătorul poate trăi mulțumit în atmosfera ei senină, mândru de profesiunea și de calitățile sale morale, gelos de respectul ce i se arată, disprețuitor al vanităților și de aceea nu atât de mult sensibil la nevoile materiale. Un Corp de elită care ajunge să-și formeze mentalitatea sa superioară și desinteresată, poate suporta cu compătimire, luxul și viața materială și materialistă a unei societăți, pe care el are des ocaziunea s'o cenzureze și s'o condamne.

În același timp, numai o magistratură astfel organizată, poate impune atacurilor tuturor politicianilor, care ar putea fi ținuti în frâu de solidaritatea magistraților cinstiți și de majestatea socială a unui corp ridicat prin prestigiul profesiunii și prin meritele profesioniștilor.

III. STAREA MATERIALĂ

Prin aceasta nu însemnează că magistratura mai poate fi lăsată în starea ei materială precară de astăzi. Trebuie să recunoaștem că numai grație devotamentului ei profesional, magistratura nu este bolșevizată de starea ei de mizerie. Societatea noastră nu ține cont că în perioada noastră de luptă pentru justiție, magistratura a rămas singura putere pe care se mai poate rezema societatea noastră turburată. În aceste timpuri grave, armata și magistratura, trebuie să preocupe în primul rând toate spiritele clar văzătoare, chiar cu riscul de a periclita pe celelalte funcțiuni sociale.

În timpurile noastre turburi, desinteresarea magistratului, trebuie înțeleasă în sensul că, el fiind pus să îngrijească de viața, de avutul și de demnitatea societății, societatea la rândul ei trebuie să asigure viața, avutul și demnitatea magistratului.

IV. RECRUTAREA MAGISTRAȚILOR

Recrutarea magistraților este de asemenea defectoasă. Mai întâi viitorul judecător trece numai un examen de cunoștințe juridice. Această singură cerință mai serioasă, este consecința prejudecății *intelectualiste*, a timpului nostru, care crede că, cine cunoaște „binele”, trebuie să-l și practice și că defectele morale sunt rezultatele ignoranței. Acest singur examen este cu atât mai ciudat, cu cât calitatea de căpetenie a magistratului este conștiința, iar nu știința lui. În realitate, examenul de conștiință se dă numai după ce candidatul a fost primit în magistratură, după ce defectele caracterului s'au manifestat prin sentințe rele, care au produs nedreptăți și au stricat reputația unui corp întreg.

În general, un tânăr de douăzeci și doi de ani, care n'a avut decât experiența vieții de familie, care nu cunoaște viața reală, care nu cunoaște psihologia omului și mai cu seamă psihologia omului viclean ajuns la tribunal, care n'a trăit decât după cărți, care n'are încă maturitatea cugetării și al cărui caracter nu este și n'a putut fi cunoscut de nimeni, este primit magistrat pe încercate, ca să mănuiască cu maturitate, cu greutate, cu independență și cu cinste, cea mai teribilă armă, arma justiției, care trebuie să cadă pe capul, pe inima și pe punga justițiabilului.

Sistemul recrutării magistraturei în Anglia a rezolvat în mod fericit această gravă problemă. Anglia a adoptat sistemul roman, pentru că la Roma, advocatura la început era gratuită, tocmai pentru că baroul era pepiniera tuturor magistraturilor. În Anglia pepiniera magistraturei este baroul. Tânărul jurist apare în barou cu titlurile juridice, unde are ocaziune să-și arăte cunoștințele sale, talentul său, caracterul său, independența sa de caracter și de cugetare, experiența și concepția sa de viață, maturitatea cugetărilor sale, spiritul său de inițiativă și de construcții juridice. Viața de barou este în același timp și o școală intelectuală și morală și un examen zilnic de știință și de conștiință sa. Magistratura își alege din barou elementele sale, în deplină cunoștință a elementului ales. De aceea, magistratura engleză, este prima magistratură din lume, care dă impresia reală că societatea engleză este condusă și adaptată la o viață superioară, de elementele cele mai superioare ale țării.

În țara noastră, s'a căutat să se îngreueze intrarea elementelor din barou în corpul magistraturei și legea de organizare judecătorească, are multe dispozițiuni contrare acestei norme. La noi nu s'a apreciat aportul pe care l'ar aduce recrutarea magistraturei dintre avocații, care s'au remarcat în profesiunea lor.

V. EGALITATEA APARAREI ȘI ACUZAREI

Delegarea magistraților de judecată cu funcțiunea de procuror și judecător de instrucție, ar fi o dispoziție periculoasă. În primul rând prin dreptul care se dă puterii executive, de a da și retrage delegațiunea unui judecător de tribunal, însemnează că ministerul de justiție, își rezervă dreptul de a influența asupra judecătorilor de instrucție și procurorilor, în cestiunile penale și mai cu seamă în cele politice.

Dar în al doilea rând, delegarea judecătorilor de judecată, ca să îndeplinească funcțiunea de judecător de instrucție și de procuror, rupe cu desăvârșire echilibrul și egalitatea dintre acuzator și apărător. Magistratul care judecă, trebuie să fie un arbitru complet neutru, între acuzator și apărător și el nu poate fi

arbitru imparțial acolo unde acuzatorul devine și mai mult „colegul” judecătorului. Chiar cu sistemul procurorului, magistrat de altă natură, această egalitate este știrbită. Astăzi când judecătorul de instrucție și procurorul, va fi chiar fostul și viitorul coleg de judecată al magistratului judecător al faptului, echilibrul este complet rupt, în defavoarea preveniului, inculpatului sau acuzatului. Magistratul judecător, va fi înclinat în mod inconștient și involuntar la bunăvoință colegială, în caz de confirmarea mandatului sau în caz de judecată. Apoi judecătorul procuror va putea asista la deliberare, va putea pleda și după închiderea desbaterilor, etc. De unde tendința generală în penal, este ca situațiunea apărătorului să fie egalizată cu a acuzatorului, de unde se cere ca sau amândoi să fie magistrați, cum recomandă marele penalist Enrico Ferri, sau amândoi avocați, cum este în legislația penală engleză, în legislațiunile autoritariste, echilibrul tinde din ce în ce să fie rupt complet.

În procedura noastră penală, instrucția a rămas secretă numai pentru apărător. Procurorul General, șeful corpului de acuzatori, este șeful ierarhic al procurorilor și judecătorilor de instrucție; la jurați se recomandă avocaților să pledeze după conștiință, dar nu se face aceiași recomandățiune și procurorului; președintele Curții cu jurați, prin rezumatul său, are ocaziune să întărească rechizitorul procurorului, etc.

VI. JUDECATA PENALA

Nu putem să trecem asupra modului, în care magistrați sunt nevoiți să judece procesele penale. Din cauza numărului lor mare, judecata penală a ajuns o adevărată calamitate generală. Recomandățiunile făcute de lege, ca judecătorul să proporționeze pedeapsa cu gradul de pericol, pe care-l prezintă inculpatul, au rămas toate literă moartă, pentru că judecătorul nevoit să fie *expeditiv*, condamnă sau achită *după impresie*, iar nu după probe și încă și mai puțin după caracterul antisocial al inculpatului, pe care nu-l poate stabili după o instrucție orală pripită. Pentru a nu-și încălca conștiința sa, magistratul este nevoit să recurgă la pedepsele mici, care enervează penalitatea. Acest mod de judecată dă naștere la *erorile judiciare*, ca în cazul când un *surdo-mut*, era condamnat pentru *cuvinte sedicioase*, etc.

VII. AUTONOMIA MAGISTRATUREI

Înaintarea, mutarea și judecata magistratului, se face de Consiliul superior al Magistraturei, în care intră Ministrul de Justiție sau delegatul său și inspectorii judecătorești, numiți tot de minister.

Magistratura de judecată și de acuzare, nu va ieși din faza magistraturei politice și nu poate ajunge la desăvârșita ei dezvoltare, decât atunci când va căpăta desăvârșita ei independență față de puterea executivă. Mai cu seamă în țara noastră de grave patimi politice, influența puterii executive asupra magistraturei, constituie un vechiu și grav pericol social. Magistratura română trebuie să ajungă la organizarea ei ideală, mai cu seamă că suntem o țară cu moravuri violente. În această organizare superioară, recrutarea, înaintarea, mutarea și judecata magistraților trebuie să se facă numai de magistrați și fără nici un amestec din partea ministrului de justiție. Șeful ierarhic al magistraturei, nu trebuie să aibă decât atribuția de a *controla* și de a *denunța* prin delegații săi, la instanțele de judecata magistraților, neregulile săvârșite de magistrat. Orice amestec direct sau indirect la recrutarea, la înaintarea

sau la pedepsirea magistratului, constituie o impietare periculoasă, care demoralizează justiția și-i compromise reputația. Între puterea executivă și între magistratură, trebuie pusă sârmă ghimpată.

Singurul pericol al unei organizațiuni independente de puterea executivă, ar fi numai spiritul de castă, care se formează totdeauna în corpurile închise. Credem însă în primul rând, că spiritul de Corp este mai puțin periculos decât spiritul de partid, care poate distruge magistratura unei țări. Acest spirit se poate combate prin controlul și denunțul rezervat Ministrului de Justiție prin delegații săi.

Dar acest spirit de Corp s'ar putea combate și prin intrarea reprezentanților baroului în Consiliul superior al Magistraturei. Nimeni mai bine ca avocatul nu poate cunoaște pe magistrat. El are ocaziunea să-și formeze părerea sa despre un judecător și din procesele pierdute și din cele câștigate, și din procesele sale și din procesele altora. Magistratii buni și magistrații răi, sunt cunoscuți de întregul barou din țară. Avocatul singur va putea să aibă o părere obiectivă. Nimeni mai mult decât avocatul n'are interes să triumfe judecătorii meritoși, pentru că într-o magistratură inferioară, dacă ignoranța sau favoarea te poate face să câștigi un proces, aceiași ignoranță sau favoare, te poate face să pierzi alte procese. De aceea adevărata și obiectiva părere despre un magistrat, n'o cunoști decât în barou. Un delegat al baroului în Consiliul superior al Magistraturei, ar fi cel mai bun judecător al judecătorului și pe lângă toate motivele expuse, care l'ar face să fie obiectiv, controlul baroului asupra acestui delegat, ar contribui să mențină dreapta lui judecată. Numai magistrații fără merite, s'ar putea teme de judecata baroului. În același timp, acest delegat al avocaților, ar răspunde într-o măsură cerinței ca magistratul să fie apreciat și de justițiabili, pentru că delegatul baroului ar fi reprezentantul împrișinării.

Magistratura a fost în toate timpurile o *magistratură politică*. Ea a fost mijlocul prin care autoritatea timpului și locul și-a impus ideile și interesele ei de castă și de clasă. Chiar laudata justiție romană, era un auxiliar al puterii politice, al puterii executive atât sub republică și mai cu seamă sub imperiu.

Magistratura modernă trebuie să devină o *magistratură socială*. Ea trebuie să devină o forță regulatoare și controlatoare a individului, a autorității legale și a autorității opiniei publice. O instituție care trebuie să controleze și să reziste unor forțe sociale atât de puternice, trebuie emancipată de sub influența tuturilor forțelor sociale controlate.

VIII. EFORILE JUSTIȚIEI

Funcțiunea justiției, are nevoie de bunăvoința tuturor oamenilor, care sunt interesați direct la bunul ei mers și este necesar ca aceste bunevoințe, să fie strânse la un loc, pentru a lucra împreună. Justiția are nevoie de *gospodăria ei*. Orele de primire ale magistraților, orele de consultarea dosarelor, curățenia localului, reparațiunile lui, ușurările de tot felul în funcțiunea magistraților și avocaților, ușurarea împrișinării, plata taxelor chiar în Palatul Justiției, contribuția la diferitele nevoi, aranjarea conferințelor, toate micile și toate marile nevoi în gospodăria justiției, nu se pot aranja decât de magistratura și de baroul local, lucrând de comun acord. Reprezentantul magistraturei împreună cu reprezentantul baroului local, ajutați de un comitet restrâns de magistrați și avocați și de alți reprezentanți ai autorităților locale, constituiți în *eforia justiției*, să aibă însărcinarea de a se consfătui asupra

ceștiunilor de acest fel, cu însărcinarea de a realiza pe cele realizabile și de a aviza asupra celor găsite necesare.

În organizarea ei actuală, magistratura face minuni de eroism, pentru a corespunde scopului său social. Este însă imposibil să reușească, pentru că o profesiune ca și o plantă, trebuie să fie pusă în mediul și în elementele naturale complete, care-i pot asigura dezvoltarea și expansiunea sa. Un grădinar nu se miră că planta sa, căreia el nu i-a dat toată lumina, toată căldura și tot azotul necesar, ajunge să degenereze, dar politicienii noștri, par că se minunează, că magistratura modernă, căreia se dă numai o organizare de comprimare, nu ajunge totuși la complecta ei expansiune. Trebuie să adaptăm și la organizarea profesională a magistraturei, celebrele cuvinte ale lui Montesquieu: organizațiunea magistraturei, trebuie să iasă din natura și din rolul social al magistratului. Toate reformele de forme de până astăzi, au ajuns la o magistratură pusă mereu în discuție. Trebuie luate imediate măsuri, pentru ridicarea magistraturei moderne, de oarece societatea noastră turbure, poate trăi cu un Dumnezeu discutat, dar nu mai poate trăi cu o magistratură discutată.

DEM. I. DOBRESCU

Președintele Uniunii Avocaților din România

OBSERVAȚIUNI

la proiectul de organizare judecătorească¹⁾

Un nou proiect de lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea judecătorească și asupra căruia magistrații au fost invitați a-și da avizul, urmează a fi depus în scurt timp în parlament. Dela 26 Iunie 1924, adică în interval numai de 2 ani jumătate legea organică a justiției a suferit un număr de șase modificări, iar cu aceasta proiectată șapte. Aceste multiple reconstrucții și reparații unele mai radicale altele simplu locative, denotă sau că edificiul justiției nu e tocmai modern ca arhitectură socială, sau că materialul constructiv nu e de așa bună calitate, sau chiar că terenul social pe care se înalță nu e tocmai bine consolidat și asanat.

Proiectul de care ne ocupăm, al d-lui ministru Cudalbu, conține pe lângă unele dispozițiuni necesare, altele discutabile și în fine altele care ni se par inadmisibile, fiind în contradicție cu principiile unei bune justiții și care deci nu ar trebui realizate în lege.

I. O dispoziție discutabilă din proiect e aceea prevăzută prin art. 17 care reintroduce sistemul pluralității judecătorilor la tribunale judecând în civil și comercial ca primă instanță, modificând astfel dispozițiunea art. 20 din actuala lege care introdusese sistemul judecătorului unic. Și unul și altul din sisteme se știe că prezintă în teorie avantaje și dezavantaje. În practică însă colegialitatea nu prezintă avantagii față de unicitate decât în cazul când corpul magistraturei nu conține elemente capabile, imparțiale și active.

Când acum doi ani s'a introdus și la tribunale judecătorești unic s'a avut în vedere experiența favorabilă făcută la judecătorii și aceia dela tribunalele din alte

1) Referitor la materie a se vedea și articolele noastre mai vechi: „Avansările în magistratură” din *Curierul judiciar* No. 9-915 și „Organizarea justiției (Raporturile dintre puterea judecătorească și cea executivă)” publicat în *Viața Românească* No. 8-9-923.

țări. S'a putut face oare, într'un timp așa de scurt cât s'a scurs dela aplicarea actualei legi, o experiență suficientă care să dovedească necesitatea reintroducerii vechiului sistem al colegialității? Nu știm. În orice caz asupra acestei chestiuni nu ar trebui să influențeze cunoscutele evenimente întâmplare recent în corpul magistraturei, cari fiind efectul altor cauze pot lua naștere și în sistemul proiectat atâta timp cât acele cauze vor subzista.

II. Printre dispozițiunile din proiect care ni se par defectuoase, în contradicție cu principiile de bază ale unei bune organizări judecătorești și cari deci credem că aplicate ar produce rele rezultate sunt acele prevăzute în proiect la art. 7, 52, 87, 89 și 105, pentru următoarele motive:

Misiunea socială a judecătorului, spre deosebire de a administratorului, fiind nu numai de a apăra ordinea și autoritatea statului, dar de a fi și apărătorul drepturilor și libertăților cetățenești creatoare de progres, rezultă că judecătorul nu trebuie să se arate nici subordonatul servil al Statului nici adversarul său refractar. El nu trebuie a se teme de favoarea sau defavoarea capricioasă a șefilor, săi sau a guvernului și în același timp el nu trebuie să se sustragă la obligațiunile unei munci susținute, a unei onorabilități exemplare și a unei capacități progresive. Garanția principală imaginată în această privință în favoarea judecătorului și în contra Statului e aceea a inamovibilității; iar aceea imaginată în profitul Statului și în contra judecătorului e aceea a unui sistem organizat de disciplină și control.

Acțiunea de priveghere și de disciplină în sistemul legii noastre judecătorești e destul de severă, s'ar putea zice chiar cazonieră, spre a nu mai fi nevoie a se aduce alte limitări inamovibilității.

1. În lumina acestor principii dacă considerăm modificările proiectate din menționatele articole vedem în primul rând că dispoziția din art. 7, după care funcția de procuror urmează a se exercita prin delegație dată de ministru judecătorilor de ședință, întocmai ca și ceace se dă în prezent judecătorilor de instrucție, e criticabilă întrucât poate servi ca un mijloc indirect de aservire a judecătorului față de puterea executivă. Mai întâi trebuie să notăm că între funcția de jude-instructor și cea de procuror există o diferență care nu motivează analogia dispoziției luate prin proiect. Instructorul continuă a fi liber și autonom în aprecierea faptelor și darea ordonanțelor sale, fiind supus numai cenzurei instanțelor superioare, pe când procurorul conf. art. 44 nu poate lua nici o concluzie sau face o lucrare care să nu fie pe placul primului-procuror, supus și el la rândul său aceleiași discipline pasive față de superiorii săi, până la ministru, capul suprem al parchetului. Prin urmare printr-o delegație la parchet dată unui judecător de scaun se poate înălțura sau înfrânge o rezistență neplăcută făcându-se dintr'un element integru și independent un instrument docil sau în cel mai rău caz inofensiv. Ministrul poate da asemenea delegațiuni ad libitum de oarece nu ia primului președinte decât un aviz consultativ, prin urmare oricând va exista teama unei decizii periculoase pentru Stat, el va putea să desesizeze de atribuțiunile sale pe un judecător pentru a le acorda altuia.

Pe lângă aceasta dacă ne gândim că pentru parchet și magistratură asiză se cer aptitudini diferite, talent oratoric, prezență de spirit, vivacitate pentru unii, spirit ponderat și reflexiv, răbdare și ascultare, gândire concentrată și analitică precum și oarecare stil în redactare pentru alții, putem să ne dăm seama că a transfera contra voinței și vocației sale pe un magistrat

dintr'o categorie în alta, ar însemna un adevărat supliciu silindu-l să lupte contra naturei sale și deci a-l micșora sufletește.

Dacă se vrea a se extinde și în favoarea membrilor parchetului garanția inamovibilității se putea face acest lucru pur și simplu declarându-se toți procurorii cu examen inamovibili, căci între parchet și magistratură asiză există și în prezent osmoza elementelor, astfel că nu se simțea nevoie de mijlocul indirect preconizat prin proiect, care acoperind pe unii descoperă pe alții.

2. O altă dispoziție a proiectului care credem că va aduce de asemenea atingere independenței salutare a judecătorului e aceea prevăzută în art. 52, după care inspectorii judecătorești temporari așa cum sunt în prezent se mențin numai pentru Curțile de apel, fiind înlocuiți pentru tribunale și judecătoria prin inspectori ocazionali aleși ad-hoc de ministru dintre membrii Curții de apel. E drept că uneori inspecțiile ce se fac actualmente sunt fictive și inspectorii nu constituiesc în genere pentru Stat decât un ruaj oneros, însă cu sistemul ce se proiectează nu se remediază nimic, de oarece vor fi aceleași cheltueli, luându-se însă garanția pe care o oferă pentru cei anchetați niște magistrați formați printr'un exercițiu mai îndelungat pentru o asemenea funcție de inspector, cari cunosc mai bine pe magistrați și cari nefiind ocazional numiți se bucură în anchetele ce fac de un prestigiu de mai multă independență și imparțialitate.

3. În referire la acțiunea de priveghere și disciplină conferită prin art. 105 șefilor erarhici cu dreptul de a inspecta și face anual rapoarte calificative care se au în vedere la propunerile pentru avansarea magistraților, trebuie să menționăm o modificare pe care o credem necesară și care totuși nu o vedem figurând în proiectul ce analizăm și anume cea privitoare la secretul acestor rapoarte.

În sistemul actual magistratul e condamnat în întunec fără a fi auzit, după metoda inchizitorială.

Avansarea depinzând astfel cel puțin în parte de favoarea superiorilor, căci în parte depinde de grația politicianilor, magistratul trebuie să se arate în totul erarhic, adică lingșitor față de șefi, ceace strică justiției (instituția atribuie doar o valoare egală păreri membrilor tribunalului), mai ales când e vorba de tineri magistrați care nu se vor încumeta să înfrunte opiniile șefului de teama de a nu-l indispuce. Prin urmare pentru o mai bună asigurare a independenței și inamovibilității ar trebui ca notele calificative să fie comunicate magistratului când sunt de oarecare gravitate și el să aibă dreptul de a răspunde.

4. O dispoziție criticabilă credem că e aceea prevăzută în art. 87 din proiect care în primul alineat cere pentru numirea de președinte de tribunal a se avea în vedere aptitudinile de bun administrator ale candidatului ca și cum aceste aptitudini s'ar putea descoperi înainte de a-l pune la încercare prin exercițiul funcției și în al doilea alineat prevede că se va putea retrage conducerea tribunalului unui președinte care nu dovedește aptitudini de bun administrator, el păstrând numai gradul și tratamentul. Această pierdere de funcțiune înseamnă însă o adevărată retrogradare profund jignitoare pentru un magistrat a cărui soartă rămâne astfel legată de calitatea și bunăvoința personalului său de grefă sau de capriciile șefilor anchetatori. Cariera unui magistrat trebuie să depindă de calitatea lui de bun judecător, iar nu de aceea de bun comandant al greșei. E drept că magistratului retrocedat astfel în funcție, care nu putem concepe că va mai fi chemat vreodată în funcții superioare, îi rămă-

ne totuși puțința unei avansări pe loc: slabă fișă de consolafie acordată tuturor victimelor favoritismului, care vor fi despăgubiți cel puțin pecuniar dacă nu se poate altfel.

5. Cu aceasta ajungem la dispoziția prevăzută în art. 120 din proiect privitoare la înaintările pe loc, pe care trebuie s'o aplaudăm deși ni se pare prea timidă, cu termene inexplicabil mai lungi ca pentru înaintările în funcție. Astfel de ex.: ni se pare excesiv a se cere un stagiu de 10 ani ca președinte pentru înaintarea pe loc la gradul de Consilier de Curte de Apel, când pentru o înaintare efectivă în funcția aceluiaș grad se cere prin art. 89 numai 4 ani! În genere se dă prea multă importanță alegerii care prezumă meritul și se face o parte prea restrânsă muncii și experienței care stau la baza vechimei. Constatarea meritului prin aprecierea șefilor și a Ministerului e nesigură și în- tipărită de favoare pe când munca și experiența dobândită prin timp mai ales atunci când capacitatea magistratului a fost verificată prin examen la recu- tarea sa, au drepturile lor proprii cari nu pot fi ră- pite sau neglijate fără nedreptate pentru cei interesați și fără detriment pentru societate. Avansarea la vechi- me îndepărtează orice favoritism și garantează odată cu experiența și independența magistratului, totuși ea nu figurează pe tablourile de recomandare la funcții superioare. De aceea suntem de părere chiar la avan- sarea în funcție să se facă alegerii numai a patra par- te, rezervându-se celelalte 3 sferturi vechimei.

De asemeni credem că ar fi mai bine să se aibă în vedere nu vechimea în grad, ci aceia de carieră, bine înțelese cu anume restricții scoase din dosarul indivi- dual al magistratului, atât pentru repararea unor ne- dreptăți mai vechi, cât și pentru că principiul e mai just, întrucât capacitatea magistratului se controlează la intrare, iar nu la trecerea dintr'un grad în altul.

O dispoziție justă s'ar lua dacă pe lângă avansarea în funcție și cea în tratament adică pe loc, s'ar regle- mentă și avansările în reședință. Intre situația unui magistrat condamnat a trăi la țară, sau în cine știe ce localitate insalubră și aceia a magistraților din centrele mari și în special din Capitală, e o distanță mai mare ca aceia care separă chiar două grade erarhice. Și cu toate acestea ne e dat aproape regulat să vedem cum în scaunele din Capitală se numesc judecători provi- zorii, tineri fișă la papa sau alte personae gratae care au avantajul de a putea fi numiți direct de ministru, pe când recomandarea consiliului e cerută numai pen- tru ocuparea locurilor mai secundare de judecători definitivi.

NICOLAE NEGRU

28-XII, 1926

Jude-Președinte Trib. Ialomița

Tratatul de Drept și Procedură Penală, Tanoviceanu

PREFATĂ LA VOL. IV (ED. 2-a *)

Am anunțat chiar dela apariția acestui *Tratat* că volumele IV și V vor fi consacrate *Procedurii penale*.

Procedura penală sau Dreptul penal formal, cum i se mai zice, cată să fie pusă, sub raportul cercetă- rilor de ordin teoretic și practic ca și sub raportul

învățământului juridic, pe picior de egalitate cu Dreptul penal substanțial. Aceste discipline, oarecum auto- nome prin conținutul lor, alcătuiesc laolaltă Știința dreptului penal și vin mână în mână să participe la înfăptuirea justiției represive. A se da mai multă im- portanță uneia din aceste discipline, este a face ca cealaltă să fie mai puțin bine cunoscută, și deci a slăbi opera unitară a reacțiunii represive. Dacă am privi îndărăt spre secolii trecuți, urmărind pas cu pas până în zilele noastre aspectele dominante ale justiției penale, cu greu vom putea spune în ce mă- sură neajunsurile de ieri ca și cele de astăzi sunt datorite unui defectuos drept penal material sau unei șubrede proceduri penale. Dinpotrivă lesne s'ar putea dovedi că arbitrarul în drept a trăit și trăește în cea mai desăvârșită simbioză cu nesiguranța în forme. O normă de fond înțeleaptă poate fi deformată până la abuz sub presa găunoasă a unei reguli de formă, după cum la rândul ei o normă formulă serioasă poate rămâne neputincioasă în fața celui *dura lex* a unei reguli de fond absurde. Năzuința către o jus- tiție represivă mai bună, mai conformă cu țelul ei, nu poate dobândi realizarea de cât printr'o simultană cultivare a celor două discipline, cari compun știința dreptului penal, și printr'o deopotrivă preocupare de a traduce în norme positive principiile sănătoase ale acestor discipline.

Se pare însă că întotdeauna și pretutindeni pro- blemele de drept penal propriu zis au atras pe stu- dioși mai mult decât problemele de procedură pe- nală. Primele au fost considerate de obicei ca mai complexe, mai demne de o preocupare teoretică și mai susceptibile de o tratare științifică.

Incontestabil că dreptul penal este mai atrăgător din cauza contingentelor sale cu numeroase științe extra-juridice, deși multe din aceste contingente se răsfrâng și în domeniul procedurii penale. Luate însă ca discipline juridice, aceste fracțiuni ale științei drep- tului penal sunt deopotrivă de importante și pot primi o egală cercetare și tratare științifică.

În ultimul timp, de altfel, atențiunea a numeroși pe- naliști și juriști, din cei mai de seamă, s'a îndreptat spre superficial exploratul domeniu al procedurii penale, imprimând studiului acestei discipline carac- terul metodic și amplexarea cuvenită. Această atitu- dine a avut ca răsunet introducerea Procedurii pe- nale în învățământul juridic din țările apusene, ca o materie de studiu autonomă. Pe de altă parte nume- roase și vaste lucrări au fost consacrate problemelor de procedură penală în anii ce au premers marele războiu cât și în cei ce i-au urmat.

Astăzi putem spune că Procedura penală și-a luat locul ce i se cuvenea în rândul disciplinelor juridice.

* * *

Neglijată pretutindeni până mai ieri desigur că nu la noi avea să primească procedura penală un mai bun tratament.

În învățământul nostru juridic această disciplină se găsește înscrisă în programe ca o anexă a Cursului de drept penal, tratată fiind de dascăli ca și de studenți ca o materie secundară, un fel de rudă săracă pe care de ochii lumii n'o lași să piară.

În literatura juridică, quasi-neant, până la aparițiunea Cursului de procedură penală al neuitatului Tanovi- ceanu. Câteva monografii și câteva adnotațiuni alcă- tuiau tot materialul doctrinar pe acest tărâm.

Cele două lucrări de proporțiuni reduse, Codul de procedură penală adnotat de *Fraoștițeanu* și Codul

*) Aceasta este prefata, ce însoțește Volumul IV Tanovi- ceanu, care va fi complet gata la 12 Februarie a. c. Se va vinde tot cu prețul de 500 lei, ca și celelalte volume, iar vol. V, ultimul, va apare la începutul lunii Aprilie a. c.

de procedură penală adnotat de d. *Hamangiu*, ambele simple culegeri de jurisprudență română, dacă ajutau desigur practicei mărunte, se plasau totuși, prin însuși coprișul lor, în afara literaturii juridice.

Cursul de procedură penală al lui Tanoviceanu marcă deci începutul, dar un început care prin el însuși însemna un imens și neprețuit salt. Ca și pe tărâmul dreptului penal substanțial, opera lui Tanoviceanu, prin netăgăduita ei valoare, și-a avut și în materie procedurală din primul moment, și continuă să aibă și astăzi, o salutară înrăurire asupra doctrinei în formațiune și asupra jurisprudenței evoluând.

Această înrăurire s'a săpat indelibilă în toate studiile mai mari sau mai mici care au urmat operei lui Tanoviceanu, și cari și-au găsit principalul punct de sprijin în această operă.

Nu mai puțin vădită este influența exercitată de Cursul de procedură penală asupra jurisprudenței noastre, căreia opera lui Tanoviceanu i-a fost un prețios și nedespărțit îndrumător.

Se cuvenea deci ca acest Curs de procedură penală, tot atât de valoros astăzi ca și în clipa aparițiunii sale, să fie redat lumii noastre juridice, dar redat, așa după cum ar fi făcut-o și Tanoviceanu, cu un conținut mult sporit, demn de a conserva roadele începutului și de a asigura propășirea în viitor.

Era dealtfel momentul ca toate problemele indisolubil legate de instituțiunile procedurale penale să-și primească o largă și complectă tratare în literatura noastră juridică. De aceea în aceasta a doua edițiune am crezut de folos să consacram Procedurei penale două volume, întreind materialul operei inițiale.

Era momentul, fiindcă niciodată mai mult ca acum nu s'a simțit nevoia a avea la îndemână o lucrare complectă în care toate principiile dreptului procedural penal să fie puse față în față cu dreptul nostru pozitiv.

Scumpetea cărței străine, dacă n'ar fi să amintim de cât această împrejurare, a condus la lipsa sporindă a materialului informativ de pe masa chiar celor mai zeloși magistrați și avocați. Dificultățile unei vieți juridice supra încărcate vin la rândul lor să răpească și puținul timp liber, dar strict necesar oricărui jurist pentru o corectă folosire a unei cărți străine. Oricine își poate da seama, în atari circumstanțe, de ce mare utilitate poate fi o lucrare în care nu numai că materialul informativ stă cules cu abundență, dar în care acest material este la tot pasul pus în legătură cu legile ce ne guvernează.

De aceia avem credința că cele două volume de procedură penală vor corespunde cu prisosință nerăbdării cu care ele sunt așteptate de toți juriștii noștri.

* * *

Și în privința Procedurei penale ca și în privința Dreptului penal material, rămâne larg deschisă chestiunea unificării legislației.

Se repetă mereu aceeași temătoare întrebare asupra soartei operei de față în cazul realizării mult prea așteptatei unificări.

Deschizând la întâmplare la oricare din capitolele prezentului volum, cititorul cel mai îngrijorat va vedea risipindu-i-se imediat orice temere. Toate problemele de procedură penală, sunt tratate nu numai prin prezentarea opiniunilor dominante, ci și prin raportarea lor la diversele teorii, sisteme și păreri emise de doctrină, fie că acestea au primit sau nu vre o consacrare în legiurile sau în jurisprudența străină. La oricare din aceste teorii, sisteme sau păreri se va opri

legiutorul nostru de mâine, ele se vor găsi expuse în tratat, iar aplicațiunea lor practică limpezită prin aceasta expunere. Ceva mai mult, prin indicarea soluțiunilor de *lege ferenda* acest tratat a pus la îndemână legiutorului un material bogat, care nu numai că ar putea, dar ar trebui să fie folosit, dat fiind adâncă și necontestata pricepere cu care au fost formulate. Legiuirea de mâine își va găsi deci și o expunere anticipată și o sorginte neîndoioasă în tratatul de față.

Dealtfel, după cum am mai spus în prefața celui de al III volum, părerea noastră nestrămutată este că unificarea legislativă, penală și de procedură penală, trebuie să se opereze pe baza adoptării ca fond primar a legiurilor din Vechiul Regat. Oricari ar fi criticele ce s'ar aduce Codului de procedură penală română, ele nu pot fi temeinice decât în ceea ce privește aspectele superficiale ale sistemului acestui cod, iar nu sistemul în sine. Netăgăduit că codul din vechiul Regat are nevoie de o serioasă primenire, ceea ce îi lipsește nu este însă nici construcțiunea rațională și pecetluită de un înalt simț juridic, nici armonia care oglindește latinitatea sorgintei sale.

Printr-o continuă nepăsare acest cod nu a fost pus în acord cu concepțiunile noi impuse de nevoile unei represiuni mai corespunzătoare chemării sale și de ideile ce și-au creat drum în spiritul colectivităților moderne. Dar această punere în acord departe de a însemna dărâmarela întregului edificiu, se reduce în realitate la o simplă revizuire. Operată această revizuire, codul nostru de procedură penală poate încă cu demnitate să guverneze în teritoriile alipite, fără temere de a fi uzurpat vre'o legiuire superioară.

Un pas spre unificare, și încă fără prealabila revizuire, s'a operat mai întâi prin extinderea în 1919 a Procedurei penale române în Basarabia, iar mai apoi în 1925 prin extinderea în Ardeal și Bucovina a dispozițiunilor privitoare la poliția judiciară, ministerul public, judecătorii de instrucțiune, libertatea individuală și camera de punere sub acuzare. Se mai spune că în curând se va unifica procedura Curților cu jurați, încât prea puțin din procedura penală a vechiului Regat (judecata înaintea tribunalelor polițienești și corecționale și căile de atac) vor rămâne neunificate. Nu știu de ce se mai ezită asupra unei extinderi totale cu provizorie revizuire, lesne de adus la îndeplinire, aceasta în așteptarea noului cod de procedură penală.

Cât privește acest nou cod, se impun legiutorului câteva reforme, ce nu i-ar fi iertat să nu le realizeze în opera sa. Vom cita din cele mai de căpetenie:

a) Dreptul pentru partea vătămată de a exercita alături de Ministerul public acțiunea penală, cu situațiunile cuvenite în cazul unei învinuiri nedrepte și temerare.

b) Independența desăvârșită între fazele: cercetări urmărire, instrucțiune și judecată, prin încuviințarea atributelor respective la organe bine distincte: poliția judiciară specială, Minister public, instanțe de instrucțiune și instanțe de judecată.

c) Inamovibilitatea și deci complecta independență a Ministerului public de toate gradele.

d) Atenuarea sistemului inchișitorial al iustrucțiunei prealabile, prin introducerea asistenței apărătorilor în această fază și prin dreptul de a se lua cunoștință de actele instrucțiunei după efectuarea lor.

e) O reglementare mai sigură și mai conformă cu menirea sa, a deținerii preventive și a corectivului său, liberarea provizorie. Garanții și sancțiuni contra abuzului cu reținerea la poliție în interesul cercetărilor și contra târăgănilor instrucțiunei prealabile

când sunt arestați în cauză. Computarea prevențiunii din pedeapsa pronunțată.

f) Dreptul pentru prevenit de a ataca la Camera de acuzare ordonanțele de urmărire.

g) Desbateri orale în judecata Camerei de acuzare, sau cel puțin dreptul pentru inculpat și partea vătămată de a consulta dosarul instrucțiunii terminate, așa fel încât memoriile ce se depun să poată conține obiecțiuni concludente.

h) Abolirea tuturor chestiunilor prejudiciale de acțiune și de judecată.

i) Abolirea concomitenței dintre prescripțiunea acțiunii publice și cea a acțiunii civile.

j) Efectele achitării, absolvirii, morții, amnestiei și prescripțiunii asupra acțiunii civile. Arătarea acestor efecte în mod expres.

k) Reglementarea nulităților procedurale și a calculului termenilor.

l) O repartizare mai metodică a pricinilor penale în competența diverselor instanțe

m) Statornicirea regulilor de competență în caz de conexitate, cumul, indivizibilitate.

n) Simplificarea formelor de judecată: Continuarea desbaterilor, mandate de aducere pentru martori la prima înfățișare, darea termenului în cunoștință.

o) Reorganizarea Curților cu jurați, prin reducerea formalităților, acoperirea nulităților cari nu au fost la timp relevate și prin o mai aleasă recrutare a juriului. Reglementarea chestiunilor prin descompunere: existența faptului, imputabilitate și culpabilitate. Formularea de chestiuni separate pentru cauzele cari înălătură, micșorează sau agravează învinuirea, chestiune expresă pentru existența circumstanțelor ușurătoare. Indicarea pedepsei și a modificărilor ei prin eventualele răspunsuri din verdict, mai înainte de retragerea juriului în deliberare.

p) Suprimarea opozițiunii și înlocuirea cu repunerea afacerii pe rol în caz să s'ar dovedi o împiedicare gravă (caz fortuit și forța majoră) care a pus în imposibilitate pe inculpat de a se prezenta și de a aduce la cunoștința instanței la timp această împrejurare.

q) Apelul ministerului public, chiar când este făcut a minima, să poată folosi inculpatului dacă va fi cazul. Suprimarea raportului în apel.

r) Suprimarea obligațiunii de constituire ca prizonier pentru admisibilitatea recursului. Dreptul pentru recurentul inculpat de a avea ultimul cuvânt

s) Dreptul de a folosi căile de atac prin adresarea lor fie la instanța care a pronunțat hotărârea, fie la instanța superioară, direct sau prin poștă. Suprimarea decăderilor și înlocuirea lor prin pierderea efectului suspensiv.

t) Reglementarea contestațiunii, revizuirii în toate materiile, reparării erorilor judiciare.

u) Statornicirea efectelor lucrului judecat atât în penal cât și în civil pentru toate hotărârile penale, de instrucțiuni și de judecată.

v) Disciplinarea liberării condiționate a condamnaților.

Despre toate aceste chestiuni se face nu numai o largă expunere în acest tratat dar se preconizează în acelaș timp și soluțiunile ce ar trebui să fie adoptate. Sarcina legiuitorului nostru departe de a fi prea grea, ea reclamă mai mult bună voință de cât timp îndelungat. Nădăjduim că se va găsi și bună voință, fiindcă timp s'a cheltuit destul!

* * *

Și acum un ultim cuvânt de mulțumire, din partea-mi pentru valoroșii colaboratorii ai operei de față și

pentru conducătorii Societății Curierul Judiciar cari au contribuit prin muncă pricepută și prin sacrificii imense, la păstrarea și înavușirea tezaurului lăsat de marele Tanoviceanu.

Lângă acest neprețuit tezaur se așează și în acest al IV volum: vasta contribuțiune pe care domnul *Vintilă Dongoroz* a adus-o părții doctrinare adăugând la cele 531 paragrafe din opera inițială încă 634 paragrafe noi; prețioasele referințe date cu privire la legiurile din Bucovina și Ardeal de domnii *Corneliu Chiselită* și *Ștefan Laday* și numeroasele jurisprudențe culese până la zi de domnul *Eugen C. Decusară*.

Cu aceleași străduințe și sacrificii va apare în curând volumul V și ultimul.

N. C. SCHINA

INALTA CURTE DE CAS. și JUSTIȚIE s. III

Audiența de la 9 Iunie 1926

Președinția d lui AR. ALEXANDRESCU, Consilier

Aurel St. Hagianof cu Banca Populară din Pitești

Decizia No. 596

Societăți comerciale. Fond de rezervă. Destinația lui. Deciziunea adunării generale pentru sporirea capitalului social. Acționar care cere retragerea, din acest motiv. Când poate cere partea lui din fondul de rezervă. Art. 160 cod. com.

Deciziunile adunărilor generale. Se poate cere suspendarea executării lor. Unde? Nu se poate cere anularea lor pe cale principală. Art. 165 cod. com.

1) *Fondul de rezervă al unei societăți comerciale, afară de stipulație contrarie în actul constitutiv are destinația de a garanta pe creditorii societății și bunul ei mers și ca atare el nu poate fi împărțit acționarilor cari voesc a părăsi societatea, chiar în cazurile când legea permite acestora retragerea, cum este în cazul prevăzut de art. 150 cod. com. pentru acționarul ce nu primește deciziunea adunării generale privitoare la sporirea capitalului social și când legea le dă dreptul a cere plata părților sau acțiunilor lor în proporție cu activul social rezultat din ultimul bilanț.*

2) *Dacă deciziunile adunării generale sunt într-un chip invederat contrarii legii, statutelor, sau actului constitutiv, cei interesați pot cere suspendarea executării deciziunii numai dela președintele tribunalului de comerț. Nefăcând aceasta, nu pot cere pe cale principală anularea acestor deciziuni.*

Curtea,

Ascultând cetirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Al. Peretz; pe d-l adv. G. Petrovici în dezvoltarea motivelor de casare, pe d-l adv. N. Dumitrescu în combateri și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Aurel B. Hagianof contra deciziunii Curții de apel București, S. IV-a Nr. 344 din 8 Octombrie 1925, prin care s'a respins ca nefondat apelul recurentului contra sentinței civile a Trib. Argeș secția I. Nr. 10 din 15 Ianuarie 1925, pe care confirmând-o, obligă pe recurent la plata sumei de 500 lei cheltueli de judecată;

Asupra motivelor I și II de recurs:

I) Violarea sau în orice caz greșita interpretare și

aplicare în speță a dispozițiilor art. 160 și 159 cod. com.

Intr'adevăr, art. 160 c. com, atunci când vorbește de sporirea capitalului social, textul de lege are în vedere adăugirea de noi aporturi sociale (Vivante II, No. 508, Dumitrescu M. A. Tom. IV No. 2038).

Or, în sistemul legislației noastre, nici sporirea nici reconstituirea capitalului social, nu pot fi obținute decât prin subscriere liberă și niciodată prin constrângerea acționarilor actuali (Dumitrescu Loco cit. Nr. 2040, Vivante II Nr. 505 ed. fr.).

Prin urmare, nici adunarea generală și nici consiliul de administrație, nu pot nici cu majoritatea din art. 159 și nici cu cea din art. 160 cod. comercial să vatăme drepturile speciale ale unui tovarăș, pentru că aceste drepturi își au fundamentul în contract.

Intre acestea figurează și dreptul acționarilor singulari de a se ridica în contra actelor care violează contractul și legea (Navarini 405, 406; Dumitrescu, vol. IV pag. 261; Vivante II No. 524) putând fiecare dintre ei să-și valorifice drepturile lezate prin o decizie a adunării generale, pe cale de acțiune în justiție (Vivante II No. 525, 527 și nota 164).

Or, în speță nefiind vorba de o opozițiune la deciziunea adunării generale, ci de o acțiune în nulitate a acelei părți din deciziune, care constituie o confiscare a drepturilor mele asupra rezervei statutare ce s'a distribuit asociaților prin menționata decizie, deci un act juridic cu totul de altă natură și pentru care legea nu prevede termene de atac și nici decăderi. Art. 160 se referă la situațiuni și acte juridice de altă natură.

Dat fiind cele expuse mai sus, greșit mă consideră Curtea decăzut din dreptul de a reclama partea mea din rezervă statutară întrucât n'ași fi ridicat contestațiune în termenul prevăzut de art. 160 c. com.

II) Greșita interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 16 și 54 din statutele Băncii Populare.

Intr'adevăr, a adera la statute și la deciziunile adunărilor generale așa cum prevăd articolele mai sus citate, nu însemnează a adera și la acele deciziuni, cari ar constitui o violare a legii.

Or, deciziunea în speță, pronunțând decăderi de drepturi, constituie o violare a legii, care-mi garantează aceste drepturi.

Având în vedere că, Curtea de apel pentru a stabili că fondul de rezervă statutar este sau nu destinat pentru a fi distribuit acționarilor se întemeiază pe dispozițiunile art. 159, 160 cod. com. și 16, 54 din statutele întimatei și motivând că fondul de rezervă statutar constituie o garanție pentru creditorii Societății, o înlesnire pentru asigurarea bunului mers al societății și o garantare a creditului social prin posibilitatea de a distribui oarecare dividende chiar în anii neproductivi, așa că fondul de rezervă statutar numai atunci ar putea să fie împărțit acționarilor în mod obligator, dacă ar exista în această privință o clauză specială, ceea ce nu figurează în statutele întimatei și în baza acestora conchide că operațiunea intimată este privitoare la mărirea capitalului social, nu constituie o alienare ilegală de capital, ci sporirea capitalului prin mijloacele crezute de adunarea generală, ca cele mai potrivite pentru menținerea creditului societății;

Având în vedere că legiuitorul când prin art. 160 cod. com., prevede că acționarul care nu primește deciziunea adunării generale privitoare la sporirea capitalului social, are dreptul de a se retrage din societate și a obține plata părților sau acțiunilor

sale în proporțiune cu activul social ce ar rezulta din ultimul bilanț aprobat, implicit stabilește și principiul că dreptul acționarilor nu se poate exercita decât asupra activului societății și numai în termenul prevăzut în acest articol;

Că, astfel fiind, și Curtea de apel procedând în modul arătat, n'a violat nici o dispozițiune a legii sau statutelor ci din contră a interpretat în mod juridic arătatele texte de lege, așa că motivele I și II sunt neîntemeiate;

Asupra motivului III de recurs;

„Omisiune esențială sau în orice caz greșita interpretare a art. 165 combinat cu art. 96 și 184 c. com.

Curtea comite o omisiune esențială sau în orice caz interpretează greșit articolele citate mai sus, atunci când refuză de a recunoaște existența acțiunii în anulare, acelor părți din deciziunile adunării generale, care sunt date cu călcarea legii, cum este în speță, când se dispune de fondul de rezervă statutar fără de respectul drepturilor dobândite de acționari asupra acestor fonduri“.

Având în vedere că potrivit art. 165 cod. com. deciziunile adunării generale luate în limitele statutelor, actului constitutiv sau legii sunt obligatorii pentru toți asociații și dacă deciziunile adunării generale sunt într'un chip învederat contrarii legii, statutelor sau actului constitutiv, președintele tribunalului de Comerț după ascultarea celor interesați poate suspenda executarea deciziunii printr'o ordonanță provizorie.

Că prin urmare recurentul dacă pretinde că deciziunea adunării generale este contrară legii și statutelor intimăte, urma să se adreseze președintelui Tribunalului de comerț, pentru suspendarea ei; cum însă recurentul nu a uzat de acest drept conferit de lege, fapt ce rezultă din deciziunea atacată, Curtea de apel cu bună interpretare și justă aplicare a normelor de cod comercial, a stabilit că recurentul n'a uzat de căile de atac prevăzute de codul comercial și motivând suficient asupra acestei constatări și motivul III de recurs este neîntemeiat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

NOTA. — Inalta Curte de Casație s. III-a a delegat două chestiuni de drept foarte importante din materia societăților, comerciale. Prima chestie este privitoare la dispozițiile art. 160 cod. com. Inalta Curte a decis că fondul de rezervă statutar nu poate fi împărțit acționarilor, cari se retrag din societate, fără o clauză specială în statutul societății, acest fond constituind o garanție pentru creditorii societății, o înlesnire pentru bunul mers social și o asigurare a creditului social, dând putința să se distribue dividende chiar în anii neproductivi. Pentru considerațiunile, ce vom arăta, ne îngăduim a nu împărtăși soluția Inaltei Curți.

Dovada susținerii noastre o vom face arătând mai întâi, care este rațiunea fondului de rezervă? Expunerea de motive italiană o înfățișează astfel: „Una din cele mai utile inovațiuni (de altfel conformă cu ceea ce se obișnuiește să se facă în societățile mai serioase și acreditate) este constituirea fon-

dului de rezervă, obligatorie pentru toate societățile. Scopul acestei instituții este numai de prevedere. Prin acest fond se face ca în momente grele (în cari întreprinderile cele mai inteligente chiar cad) societatea să reușească și să scape de încurcături, fără mari sguduiuri și fără a recurge la expediente periculoase sau chiar ruinătoare. A pune ca rezervă în momente bune, pentru a avea bani disponibili în momente rele este exact un act de cea mai iscusită prevedere. Ajung însă la a 20-a parte din capitalul social legea socotește suficient apărută societatea contra celor mai grave și probabile pericole și deci pentru a nu sustrage societăților o prea mare parte din foloase n'o mai constrânge la nici o preluare pentru fondul de rezervă" (1). În codul nostru de comerț legiuitorul a fixat sediul fondului de rezervă în art. 184, iar în cel italian în art. 182.

Constituit din beneficiile societății și impus de lege, fondul de rezervă este o țărnamurire adusă libertății contractuale. Această limitare a voinței colective este utilă societății, fiindcă preîntâmpină reaua credință, face față greșelilor neprevăzute și întâmplărilor nefavorabile; iar prin aceasta apără capitalul social de nimicire, garantează interesele creditorilor, mărește și consolidează creditul social. Fiind o rezervă pentru păstrarea capitalului social, fondul de rezervă face parte din capitalul social, deci din activul social. În unele statute se prevede că veniturile fondului de rezervă se păstrează pentru mărirea lui. Doctrina mai menționează și situația că fondul de rezervă poate avea o partidă ca orice acționar atribuindu-i-se partea din beneficii corespunzătoare capitalului său. Ca normă de ținere a registrelor administratorii sunt obligați a înscrie fondul de rezervă la pasivul social și să mărească activul mobilier și imobilier cu această parte corespunzătoare. Acestea fiind principiile, urmarea lor este firească: Fondul de rezervă făcând parte din activul social, acționarii, cari se retrag din societate în cazurile prevăzute de art. 160 cod. com., au dreptul să obțină plata acțiunilor în proporție cu activul social, în calculul acestui activ intrând și fondul de rezervă. Nu este niciun motiv temeinic să se opună acestei concluzii. Acționarul retras din societate, devine creditorul ei în limita acțiunilor lui; destinația fondului de rezervă este de a garanta acoperirea creditorilor sociali în pretențiunile lor. Este nedrept să beneficieze de fondul de rezervă numai acționarii rămași, când acest fond este format și din dividendele acționarului retras din societate. În sprijinul acestei susțineri este doctrina noastră și jurisprudența și doctrina italiană (2).

Plata acțiunilor se face după ultimul bilanț aprobat, ca să se înlăture cheltuelile unui nou bilanț, precum procesele și întârzierile, pe cari le-ar pricinui retragerea asociatului.

Această plată constituie un drept de creanță față de societate; dreptul asociatului retras se lichidează în bani. Plata în bunuri ar da loc la deosebite discuții și ar lipsi societatea de multe obiecte necesare, împiedicând prin aceasta activitatea ei.

Clauza din statute, care ar opri retragerea asociatului în cazurile prevăzute de art. 160 c. com., este nulă, nesocotind principiul libertății și expunând pe asociat la riscuri neprevăzute. Clauza statutară de a se plăti acțiunile după valoarea lor nominală sau după o cotă din această valoare, este valabilă, această clauză neexpunând pe asociat la obligațiuni neprevăzute (3).

A doua chestie de drept este relativă la dispozițiile art. 165 c. com. Înalta curte a decis că hotărârile adunării generale învederat contrarii legii, statutelor sau actului constitutiv, pot fi suspendate în executarea lor de președintele tribunalului de comerț printr'o ordonanță provizorie, după ascultarea părților interesate; că asociatul, care n'a uzat de acest drept conferit de lege, nu poate cere pe calea acțiunii principale anularea acestor hotărâri. Ne îngăduim să nu împărtășim nici această soluție a Inaltei Curți.

Contra deciziunilor adunării generale, cari sunt centrarii legii, statutelor, actului constitutiv, orice asociat are două căi de atac: o cale sumară, provizorie, cu caracter conservator prevăzută de art. 165 c. com., înaintea președintelui tribunalului de comerț. În acest caz, după debateri scurte, când cererea este întemeiată, președintele tribunalului printr'o ordonanță suspendă executarea. A doua cale este acțiunea în anulare de drept comun. Pe această cale afacerea se judecă definitiv. Ambele căi de atac se pot exercita deodată sau succesiv. Calea simplă a ordonanței prezidențiale de suspendare, prevăzută de art. 165 c. com., este o completare a dreptului comun, ea are de scop să împiedice executarea astfel ca partea păgubită să nu se poată găsi în fața faptului împlinit. Partea interesată poate să aleagă oricare din aceste căi de atac. Numai atunci calea ordonanței prezidențiale de suspendare ar fi închisă, când executarea ar fi îndeplinită. În două rânduri Curtea de apel din Genova a decis că dacă executarea s'a făcut, acțiunea în anulare este inadmisibilă. Contra acestei idei s'a ridicat doctrina italiană combătând-o cu următoarele trei argumente puternice: 1) Această soluție încurajează administratorii de rea credință să execute repede deciziile nelegale ale adunării

1) *Ef. Antonescu*, Codul comercial Adnotat, Vol. II, p. 351, art. 184; *St. Castagnola*, Nuovo Codice Di Commercio Italiano, Libro Primo, p. 555, Art. 182.

2) *M. A. Dumitrescu*, Societatea Anonimă, Vol. VI, nr. 2000;

C. Apel Milano, 20 Oct. 1910, *Dir. Com.* 1910, 23; *E. Vidari*, Corso Di Diritto Commerciale, Vol. II, ed. IV-a, nr. 1407 nota I; *IC. Vivante*, Traité de Droit commerciale, T. II, nr. 586 și 587.

3) *M. A. Dumitrescu*, op. și număr citat.

generale pentru a împiedica acțiunea în nulitate; 2) oprește restabilirea ordinii juridice lovite; 3) reduce acțiunea în anulare de drept comun, care este regula generală, la ordonanța prezidențială de suspendare, care este o excepție. Conchidem: Teoria că acțiunea în anulare de drept comun se poate exercita independent de ordonanța prezidențială de suspendare prevăzută de art. 165 c. com. și chiar după ce executarea s'a îndeplinit este în mod curent susținută de doctrina și jurisprudența română și italiană (4). Acțiunea în anulare este admisă și în jurisprudența franceză și austriacă (5).

Ce condiție se impun acestor căi de atac? Deciziile adunării generale trebuie să fie învederat contrarii actului constitutiv, statutelor sau legii. Această contradicție trebuie să reasă dela prima vedere, fără multe dovezi și cercetări. Actele de comparație vor fi: registrele de asociați, registrul de procese verbale privitor la întrunirile și deliberările adunării generale, actele de convocare, bilanțul. Acționarul nu poate să cerceteze alte acte și registre, el nu are dreptul să examineze operațiunile reale și intime ale societății. Aceste condiții reies din art. 142, 144 și 165 c. com. Cererea de suspendare a executărei și acțiunii în anulare pun în discuție chestii grave. Legiuitorul a stabilit un echilbru între drepturile adunării generale și ale acționarilor. A îngăduit fiecărui acționar să atace deciziile adunării generale, temperând însă acest drept prin condițiunile menționate mai sus. Altfel, drepturile necondiționate și amestecul acționarului în afacerile societății ar fi împiedicat pe administratori în îndeplinirea îndatoririlor lor, ar fi zădărnicit și prejudiciat activitatea societății (6).

Acțiunea în anulare poate fi însoțită și de daune interese. În această privință doctrina franceză face următoarea distincție: Cauza juridică a daunelor, răspunderea este de natură delictuală, iar interesul privește pe unul sau mai mulți acționari în proporții inegale. Acest drept se deosebește de acțiunea, pe care societatea o are contra adminis-

tratorului aducător de prejudicii. Acțiunea asociațului este individuală, aceasta din urmă, este socială. Natura acțiunii sociale este contractuală, ea derivă din regulile mandatului și ale societății, iar interesul privește deopotrivă pe toți membrii, cari compun societatea (7).

Acțiunea în anulare se prescrie în termen de 5 ani. Clauza din statute, care ar reduce acest termen, este nulă.

P. VASILESCU

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECȚIA IV

Audiența dela 23 Iulie 1926

Președinția d-lui G. T. IONESCU, Consilier

Const. G. Urziceanu cu Elisabeta Urziceanu și M. Război

Decizia Civilă No. 217

Pensiune alimentară. Poprire. Validare numai pe jumătate din salariul fix nu și pe sporurile și chiria acordate funcționarilor. Apel. Admitere. Art. 409 al. 3 pr. civ. și art. 2 din decretul No. 3683 din 918.

Art. 409 alin. 3 pr. civ. și art. 2 din decretul No. 3683 din 918 declarând neurmăribile în mod absolut pentru orice datorie indemnizațiile de chirie și de scumpirea traiului acordate funcționarilor, cu excepție pentru indemnizațiile de chirie cari pot fi urmărite și cedate în totul numai pentru chiria datorată pe semestrul la care este aferentă, urmează că nu se poate face excepție în această privință pentru creanțele alimentare și ca atare poprirea pe salariul unui funcționar nu se poate valida decât numai pe jumătate din salariul de bază fix, nu și pe indemnități.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Constantin G. Urziceanu, în contra sentinței No. 223 din 925 a tribunalului Ilfov, secția de Notariat, prin care s'a admis cererea făcută de Elisabeta Urziceanu și a validat poprirea efectuată de portărei aceluși tribunal prin procesul verbal cu data de 30 Mai 1926, în mâinile Ministerului de Război, serviciul contabilității, pe salariul ce lunar primește apelantul Constantin Urziceanu; aceasta până la concurența sumei de lei două mii lunar ca pensiune alimentară acordată intimătei de tribunalul Ilfov secția II c. cor. prin sentința No. 506 din 925.

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar;

Având în vedere că apelantul susține că greșit tribunalul a validat poprirea înființată după cererea intimătei, pe jumătate din salariul său împreună cu sporurile și chiria acordate, neputând urmări decât o jumătate din salariul său de bază, net, conform art. 409, proc. civilă și art. 2 din Decretul Regal No. 3683 din 918.

Având în vedere că în adevăr, art. 409 al. 3 din procedura civilă dispune că: indemnizațiile de chirie ce se acordă funcționarilor sunt neurmăribile și neaccesibile în mod absolut; ele se pot însă urmări și ceda, în totul, numai pentru chiria datorită pe semestrul la care acele indemnizații sunt aferente;

Că de asemenea art. 2 din Decretul Regal No. 3683 din 918 declară că indemnitatea de scumpete a traiului, acordată funcționarilor publici în condițiunile art. 1, nu este supusă urmăririi creditorilor.

7) Paul Pic, Les Sociétés Commerciales, T. III, nr. 1547 — 1550.

4) M. A. Dumitrescu, op. cit. nr. 2102, 2105; C. Apel s. I București, decizia 53, 23 Iunie 1923, Pand. Române nr. 2, 1904, pag. 40; Trib. Ilfov s. I com., 11 Mai 1925, sent. 586, *Jurisprudența Generală* 1925, p. 1749. Trib. Ilfov s. I com., sent. 384, 24 Mai 1922, Pand. Rom. nr. 3, 1923, p. 85; Trib. Ilfov s. com, sent. 776-1908, Dr. 80-1908, p. 658; C. Vivante op. cit nr. 525; Cas. Turin 26 Sept. 1901; Cas. Roma 21 Iulie 1921, *Rivista del Diritto commerciale* 1921, II, p. 120; C. Apel Palermo 16 Ian. 1914, *Foro Ital.* 1914, 3781 jurisprudențe citate în M. A. Dumitrescu, Codul de comerț Adnotat. Vol. I, Art. 165, nr. 2896, 2910.

5) Trib. Com. Sena 17 Decembr. 1924, *Dalloz Hebdomadaire* 1924, p. 182; Cas. Viena 21 Aprilie 1903, jurisprudențe citate în M. A. Dumitrescu Cod. com. Adn. Vol. I, art. 165, nr. 2936, 2937.

6) Trib. Ilfov s. I com., sent., 384, 24 Mai 1922, Pand. Rom. nr. 3, 1923, p. 85; Cas. Roma, 21 Iulie 1921, *Rivista del Diritto Commerciale* 1921, II, p. 120, jurisprudență citată în nota din Pandectele Române menționate mai sus.

Considerând că, ambele aceste două texte declarând neurmăririle, pentru orice datorie și în mod absolut, indemnizațiile de chirie și scumpete acordate funcționarilor publici, cu excepție indemnizațiile de chirie care pot fi urmărite și cedate în totul numai pentru chiria datorată pe semestrul la care este aferentă, urmează că nu se poate face vreo excepție în această privință, pentru creanțele alimentare, deoarece legiuitorul nu a prevăzut, ci din potrivă în mod absolut, le-a declarat neurmăribile.

Că această rezultă și din împrejurarea că indemnitatea de scumpete este acordată în aceiași măsură și celibatarilor, deci nu numai celor căsătoriți și în interesul familiei, cât și din aceia că această indemnitate este acordată numai în vederea scumpetei traiului, ca o alocație de hrană, având prin urmare un caracter cu totul personal și provizoriu și neputând fi considerată deci, ca un salariu fix în sensul legii.

Că astfel fiind, față de aceste împrejurări, apelul de față devine fondat în parte și Curtea urmează a-l admite ca atare și a valida poprirea cerută de intimată numai pe jumătate din salariu de bază și indemnitatea de activitate, care este considerată că face parte din salariu fix, în sensul legii, ce apelantul primește în calitate de funcționar al ministerului de război; menținând celelalte dispozițiuni din sentința apelată.

Pentru aceste motive Curtea admite în parte etc.

(ss) C. T. Ionescu, P. Teodorescu, D. Cernescu.

Grefier (ss) St. Iordănescu

TRIBUNALUL TREI-SCAUNE, SECȚIA I

Audiența dela 20 Decembrie 1926.

Președinția d-lui AL. ȘTEFĂNESCU, Prim-președinte
Dr. Liebman Erno, avocat din Buda Pesta cu Soc. an. Zăbala
și Soc. an. Oituz

Avocat. Onorar. Competință. Dacă un avocat care își exercită profesiunea într-o țară străină și are un contract cu retribuțiune lunară sau anuală la o societate industrială sau comercială din România, poate beneficia de disp. art. 41 al. 5 din legea p. unificarea corpului de avocați?

I. — Remunerațiunea periodică anuală sau lunară ce un avocat primește dela o întreprindere industrială sau comercială, în baza unui contract pe un timp determinat, nu poate avea înțelesul, atribuit de art. 41 al. 5 din legea avocaților, expresiunii de onorar de avocat, întreprinderea neputând fi socotită față de avocatul angajat, în aceste condițiuni, ca un client.

Periodicitatea remunerației exclude caracterul de onorar, astfel încât litigiul provocat din cauza acestei remunerații, nu poate fi judecat după procedura legii pentru organizarea și unificarea corpului de avocați.

II. — Un avocat care își exercită profesiunea într-o țară străină, unde își are și domiciliul, nu poate beneficia de dispozițiunile legii p. organiz. corp. avocaților din 1923 atunci când acționează pe un client din România pentru servicii profesionale, prestate în țara noastră.

III. — Legea pentru unificarea administrativă fiind alcătuită în baza principiului constituțional al separațiunii puterilor în stat, a înlăturat competența jurisdicțională a organelor administrative, pe care aceste organe o aveau în temeiul diferitelor legi din trecut, rezervându-le această competență numai pentru cazurile precis determinate prin legea de organizare administrativă.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea și întâmpinarea ca și actele ambelor părți.

Având în vedere că rezultă din acestea că avocatul Liebman Ernő cu domiciliul în Budapesta Str. Fő No. 23 a acționat în justiție, după legea avocaților din 21 Februarie 1923, art. 41, următoarele două Societăți Forestiere: „Zăbala” și „Oituz”, prima cu sediul social în comuna Zăbala, iar secunda în Trg. Săcuiesc, spre a fi obligate: Societatea Zăbala ca debitoare principală, iar „Oituzul” ca fidejutor, să-i plătească suma de 289.571 lei și 42 bani, cu dobândă de 12% pe an dela întentarea acțiunii și până la achitare, sumă ce reprezintă remunerația sa ce pârâtele, pretinde reclamantul, trebuie să-i remită pe baza unui contract ce ar fi fost între ambele părți în baza căruia Liebman Ernő ar fi îndeplinit servicii de jurisconsult și secretar juridic în biourile Societății Zăbala;

Având în vedere că pârâtele prin reprezentantul lor înainte de a se intra în judecarea procesului în fond, a susținut și dezvoltat sub formă de excepție, chestiunea declinatorului de competență, cerând ca instanța să constate că nu este competentă a judeca acest proces și prin consecință să dispună încetarea procedurii, sistarea procedurii, cum se exprimă legea de procedură civilă maghiară în art. 180 și 182;

Că în dezvoltarea declinatorului a susținut că litigiul de față nu poate fi soluționat avându-se în vedere dispozițiile legii avocaților fiindcă substratul procesului nu este un onorar de avocat, iar reclamantul nu îndeplinește condiția de a fi avocat pe cuprinsul teritoriului român. Că, organele cari sunt competente în principal în prim rând, sunt organele administrative, pretorul, cu apel la instanțele judecătorești, iar numai în caz că se va decide, că acest organ nu mai este în drept a judeca asemenea fel de chestiuni, să se constate că numai Judecătoria este instanța competentă pe baza art. 1 al. e din procedura civilă maghiară;

Având în vedere că s'a răspuns de reclamant că procesul se bazează pe serviciile aduse de acesta în calitate de avocat, pârâtei Societăți, că termenul de jurisconsult și secretar juridic nu schimbă caracterul remunerației la care reclamantul are dreptul de onorar de avocat după cum acest caracter nu este schimbat de aceea că între părți a fost un contract de angajament; că respingerea declinatorului competenței se impune odată ce legea avocaților este aplicabilă în speță;

Considerând că remunerația periodică anuală sau lunară, ce un avocat primește dela o întreprindere industrială sau comercială în biourile căreia avocatul își prestează serviciile sale juridice, fiind angajat pe bază de contract pe un timp determinat, nu poate avea înțelesul ce legea avocaților dă prin art. 41 al. 5 expresiunii de onorar de avocat iar întreprinderea într'un asemenea raport de drept față de avocatul său nu este pentru acesta, „un client” în sensul aceleiași text de lege. Căci „client” în sensul legii avocaților este persoana căreia avocatul îi prestează serviciile sale juridice pentru anume interese precise și determinate. Periodicitatea acestei remunerațiuni pe bază de angajament contractual pe timp limitat și continuu în timpul contractului face ca această remunerație să-și piardă caracterul de onorar de avocat, iar un diferend care s'ar ivi între avocat și întreprinderea la care a fost angajat cu anul sau cu luna nu se poate soluționa avându-se în vedere dispozițiile de protecție ale legii avocaților din 1923;

Considerând că prezenta acțiune nu se poate bucura în rezolvarea ei de dispozițiile legii avocaților și pentru următoarea considerație de drept:

Un avocat cu domiciliul într-o țară străină și cu exercitiul profesiunii într-această țară — împrejurări, ce dovedesc că un asemenea avocat nu este cetățean român, — nu poate beneficia de dispozițiile legii avocaților din 1923 atunci când acționează pe o persoană cu domiciliul în România, cărei persoane, i-ar fi prestat serviciile sale de avocat. Art. 1 din

menționată lege ca și art. 34 impun pe cale de deducție un astfel fel de a vedea;

Considerând că potrivit acestor articole de lege, 1 și 34, dispozițiile de favoare ale legii din discuție nu se aplică decât celor avocați cari sunt și fac parte din corpul avocaților români, fiind înscrși și exercitându-și profesia într'unul din barourile din țară, după ce mai înainte au depus jurământul cerut de lege.

Considerând că toate aceste cerințe reclamantul Liebman Ernő neîndeplinindu-le, fiindcă are domiciliul său în Buda-Pesta unde își exercită profesiunea, acțiunea sa nu beneficiază de art. 41 din legea avocaților pe baza căruia își sprijină acțiunea;

Considerând cu privire la fondul cererii de declinare de competență, că chestiunea din punctul de vedere al dreptului se prezintă astfel:

Având în vedere că s'a cerut mai întâi a se constata de Tribunal că litigiul este de competența organelor administrative potrivit art. 55 și următorii din legea 37 din 1875;

Având în vedere că s'a invocat în susținerea de mai sus pe lângă articolele citate (55 și următorii) din legea 37 din 1875 dar și art. 394 din legea de unificare administrativă din Iunie 1925 după care în mod tranzitoriu, până la unificarea totală legislativă, pretorii vor păstra competența stabilită prin art. din legea 20 din 1901, adică atribuțiuni de natură contencioasă;

Considerând că pe cale de deducție bazată pe spiritul legii luată în totalitatea ei se stabilește că legea de unificare administrativă este întocmită prin păstrarea neatins a principiului separației puterilor în Stat, principiu înscris în Constituția română din 1923 (art. 9 și 40). Art. 400 al legii consacră aceasta prin abrogarea tuturor dispozițiilor din legile maghiare, deci și legea 37 din 1875, după care era admisă imixțiunea de atribuțiuni ale puterilor în fosta monarhie Austro-Ungară;

Că atunci când legiuitorul a vrut să stabilească o derogare de la acest principiu, a arătat expres aceasta prin dispoziții de lege (art. 290—295);

Considerând că art. 394 din legea administrativă din 14 Iunie 1925 nu acordă pretorului atribuțiuni de natură judecătorească în înțelesul plin al cuvântului, atribuțiuni desființate definitiv prin această lege administrativă, ci textul acestui articol trebuie pus în legătură cu art. 272 și 358 aceiași lege, după care anume agenți administrativi din care face parte și pretorul, au o competență contravențională reglementată pentru acest organ administrativ, Pretorul, de art. 52 din legea judecătoriilor de ocoale din 1908 din Vechiul Regat;

Că deci, argumentul tras din acest text de lege 394 este neîntemeiat;

Că prin urmare, un diferend născut posterior datei de 14 Iunie 1925 dintre un angajat și întreprinderea la care a fost angajat, fie aceștia doi un avocat și o Societate Anonimă, diferend, cu privire la drepturile materiale, patrimoniale, ce unul are față de celalt pe bază de contract, nu poate fi de competența organelor administrative, ci numai de competența instanțelor judiciare constituite.

Considerând că după toate acestea chestiunea soluționată de Tribunal constă în a se ști dacă în speță este locul a se aplica art. 1 al. e din procedura civilă maghiară sau nu;

Considerând că contractul invocat de reclamantul Ernő Liebman față de pârâtele societăți este un contract de angajament care este încadrabil în art. 1 al. e din pr. civilă maghiară care text, prevede că judecătoriile judecă litigiile indiferent de valoare, rezultate dintr'un contract de serviciu dintre un patron și angajat;

Că prin urmare, acțiunea de față nefiind o acțiune de onorar de avocat, neputându-se să i se aplice art. 41 din legea avocaților, urmează normele dreptului comun maghiar în materie de competență, după care Judecătorul de ocol judecă în primă instanță, iar nu Tribunalul.

Că potrivit art. 180 și 182 pr. civ. maghiară este a se pronunța admiterea declinatoriului de competență și încetarea procedurii.

Apreciind asupra cererii reprezentantului pârâtelor de a li se acorda cheltuieli de judecată, Tribunalul le fixează la suma de lei 5000.

Pentru aceste motive redactate de d-l Prim Președinte Al Ștefănescu, Tribunalul, constată că acțiunea de față nu beneficiază de dispozițiile legii avocaților din 1923, etc., etc.

Prim Președinte (ss) Al. Ștefănescu.

NOTA. — Tribunalul hotărăște că remunerațiunea periodică anuală sau lunară, ce un avocat primește pentru serviciile aduse unei instituțiuni, nu poate fi asimilată unui onorar în sensul art. 41 al. 5 din legea avocaților, deoarece periodicitatea serviciilor, în baza unui contract, exclude caracterul juridic special, ce art. 41 al. 5 din l. avocaților atribue onorariului.

Acest punct de drept este însă controversat. În adevăr, natura intrinsecă a unei convențiuni și efectele ei nu pot fi, în niciun caz, determinate de periodicitatea remunerațiunii și de caracterul permanent și stabil al prestațiunii de servicii.

Aceea ce determină caracterul convențiunii și efectele ei este: calitatea subiectivă a profesionistului și elementul obiectiv al naturii serviciilor prestate.

Cu alte cuvinte, dacă acel ce prestează serviciile e un avocat și dacă aceste servicii sunt în legătură directă cu profesiunea lui, remunerațiunile ce i se cuvine au caracterul de onorar și constituie o creanță în sensul celei prevăzute de art. 41 din l. avocaților. Totuși, chestiunea este primitoare de discuțiune întrucât în fapt, avocații angajați în aceste condițiuni fac și lucrări de birocrație contencioasă, ce nu constituie nici pledoarii, nici consultațiuni, nici acte de notariat.

În sensul hotărât de Tribunal s'a pronunțat în mai multe rânduri, consiliul de disciplină din Paris, hotărând că acela care este întrebuințat în lucrări birocrațice de contencios, fără a avea calitatea și fără a face oficiul propriu zis de avocat, nu are dreptul să perceapă pentru prestațiunile sale de servicii decât salariul datorat funcționarului ce și pune serviciile la dispozițiunea unei instituțiuni, iar nu onorariul de care vorbește art. 41 din legea avocaților, și pentru care acest text de lege prevede o procedură specială în ce privește valorificarea drepturilor avocatului. (Deciziunea consil. de disciplină Paris, 2 Martie 1841, 13 Iulie 1856, v. *Pandectes fr. Rép. Avocat* n. 549-561).

Tradițiunea baroului francez a fost multă vreme în sensul că onorariile alcătuiesc din partea clientului recunoașterea unei binefaceri, de care a profitat, prin asistența ce i-a dat avocatul, iar nu plata vreunui serviciu profesional.

Din această cauză, avocatul nu putea intenta o acțiune pentru plata onorariilor, fără a nu fi considerat că a săvârșit o indelicatete profesională, care îi atrăgea ștergerea din tablou. (Vezi pentru amănunte, Merlin, *Répertoire*, v. Avocat, *Honoraires*, n. 1, Dalloz, *Répertoire Pratique de législ. doctrine et jurispr.*, v. Avocat, n. 198 și urm.

Dreptul avocatului la onorarii este astăzi necontestat. Se exceptează numai avocații numiți din oficiu, care nu pot pretinde și primi onorarii. (*Garsonnet*, *Traité théorique et prat. pr. civ.* ed. 3-a, I, n. 257 cu trimitere la doctrina și jurisprudența franceză).

Oficiul profesional al avocaților nu constituie un contract de mandat.

Avocatul nu este împuternicitul sau gestionarul unor afaceri patrimoniale, ci organul care contribuie

prin munca și cunoștințele sale tehnice la opera administrației justiției și la valorizarea drepturilor încălcate sau nerecunoscute. În această teorie, convențiunea dintre avocat și client este așezată în categoria contractelor nenumite. (Garsonnet, *Traité théorique et pratique de procéd. civ. et comm.*, ed. 3-a, I, nr. 255; Toullier, *Droit civil fr.*, X, p. 429; Pont, *Traité du Mandat*, n. 825).

Din cauza acestui caracter special al profesiei de avocat, s'a tăgăduit chiar raporturilor dintre avocat și client caracterul unei locațiuni de serviciu, atribuindu-le caracterul unui mandat. (C. apel Agen, 4 Martie 1889, *Dall. Pér.* 1890, II, p. 281; Troplong, *Louage*, n. 796; Mollet, *Règles sur la profession d'avocat*, I, p. 7; Championnière et Rigaud, *Traité des Droits d'Enregistrement*, II, n. 1479; Garsonnet, *Traité théorique et pratique de procéd.*, I, n. 103).

Laurent crede că natura juridică a contractului alcătuiește o locațiune de servicii. (Laurent, *Principes de Dr. civ.* XXVII, n. 335 și urm.; Glasson, notă în *Dalloz Pér.* 1890, II, p. 281; Glasson, Colmel-Daage et Tisier, *Précis de Procéd. civ.* ed. 2-a, I, n. 130-156; Baudry-Lacantinerie et Wahl, *Du Mandat*, n. 378 și urm.).

S'a susținut în doctrină că obligațiunea luată de un avocat, pentru apărarea intereselor clientului, nu ar putea face obiectul unui contract civilmente obligator din partea avocatului, cu toate că stipulațiunea de onorarii este primitoare de execuțiune.

Diversitatea acestor sisteme învederează incertitudinea asupra caracterului intrinsec al convențiunei, incertitudine provocată de împrejurarea că munca avocatului nu constituie o prestațiune contractuală propriu zisă, ci un oficiu cu caracter social, a cărui îndeplinire atârână, în unele cazuri, de considerațiuni intime de conștiință, ce scapă din clasificarea culpelor. (Aubry et Rau, *Cours de dr. civ. fr.*, ed. 5-a, IV, par. 344, text și nota 2 și 4 de V, par. 371 bis, text și nota 1 bis).

Această greutate de clasificare este datorită și tradițiunei juridice, transmisă din cele mai îndepărtate vremuri, în puterea căreia elocința judiciară a fost onorată ca alcătuind singurul mijloc eficace pentru a asigura triumful Dreptului. (Berryer, *Leçons d'éloquence judiciaire*, prefață p. 7-8, 9; Clair et Clapier, *Barreau français*, introducere; Le Roche Flavin, *Histoire des Parlements*, cartea III, p. 23; A. Liouville, *Abrégé des règles de la profession d'avocat*, p. 351).

Nesiguranta asupra naturii adevărate a raporturilor dintre client și avocat a fost atât de mare, încât dela primele începuturi ale acestei profesii, încât la Romani avocații nu puteau primi și pretinde onorarii. Sub împăratul Claudius, iar după alții sub Neron, s'a permis pentru întâia dată avocaților a primi onorarii. (v. *Pandectes fr.*, *Avocat*, n. 23).

Am arătat mai sus că tradiția baroului francez a fost în același sens, că avocații nu pot reclama onorarii în justiție. Această concepțiune rigoristă a fost, însă, modificată în ultimul timp.

În speță, Tribunalul tăgăduiește reclamantului dreptul de a beneficia de calea procedurală arătată de art. 41 din l. avocaților pentru valorificarea dreptului de onorarii, și pentru motivul că reclamantul nu ar fi dovedit calitatea sa de cetățean român și membru al unui barou din țară.

Art. 1 din legea p. organizarea și unificarea corpului de avocați, spune că pentru a fi admis în corpul avocaților și a exercita profesiunea de avocat se cere între alte condițiuni și aceea de a fi român sau cetățean român, fără deosebire de sex. Chiar dacă, nu am

avea un text categoric de lege, care să impună calitatea de cetățean român ca o condițiune esențială pentru exercitiul profesiei de avocat, totuși ar fi cu neputință de admis ca un strein să se poată bucura de prerogativele profesionale ale avocaturii, față de împrejurarea că avocatul poate în temeiul unei delegațiuni judiciare, să completeze o instanță judecătorească în lipsă de judecători sau să iea concluziuni ca organ al ministerului public.

Prin însuși faptul că avocatul poate fi chemat, chiar cu titlu accidental, la exercitiul unei puteri publice a Statului este necesar ca el să aibă calitatea de român. (Bioche, *Dictionnaire de procéd. civ. et comm.* v. Avocat, n. 17 și urm.; Aubry et Rau, *Cours de Droit civ. fr.*, ed. 4-a, I, p. 285, n. 4; Carré, Chauveau et Dutruc, *Lois de la procéd. civ. et comm.*, III, art. 249; Mollet, *Règles sur la profession d'avocat*, I, p. 458, II, p. 458; Garsonnet, *Traité théorique et pratique de procéd. ed. 2-a* I, par. 258, Bonfilis, *Traité élément. d'organism. jud., de compét. et de procéd. civ. et comm.*, n. 199; *Pandectes fr. Répertoire*, v. Avocat, n. 2217-2229).

Nu poate constitui un drept câștigat, pentru un avocat înscris în tablou fără a întruni condițiunea cetățeniei, faptul că i s'a luat jurământul de către Curtea de apel sau că a fost trecut în tabloul avocaților. Dovada ulterioară a lipsei de calitate atrage ștergerea din tablou. (Decisiunea Consiliului de disciplină Paris din 26 Febr. 1833, 24 Ian. 1865 și 24 Martie 1840, vezi *Pandectes fr.*, *Répertoire alphabétique*, Avocat, n. 344-345).

În Ungaria, profesiunea de avocat a fost reglementată de legea XXXIV din 4 Dec. 1874, modificată și completată cu dispozițiunile sale prin legea XXVIII din 1887.

Potrivit legii XXXIV din 4 Dec. 1874, nimeni nu putea fi înscris în barou dacă nu eră cetățean ungur. Examinarea calităților necesare pentru înscrierea în tablou, se făcea de două comisiuni, una pentru Ungaria propriu zisă, iar cea de-a doua pentru regiunea Ardealului. (Le Berquier, *Le Barreau moderne français et étranger*; *Pandectes fr. Répertoire*, v. Avocat, n. 1896 și urm.).

Art. 35 și 53 din l. avocaților stabilesc un monopol profesional în favoarea avocaților înscrși în tablou în ceea ce privește reprezentarea justițiabililor la autorități, pledoariile, consultațiunile, notariatul, introducerea acțiunilor precum și orice lucrare contencioasă în genere.

Art. 94 pr. civ. care reglementează modul reprezentării părților în instanță arată că părțile se pot înfățișa personal sau prin mandatar asistați de avocați. Dreptul părților de a compare prin mandatar asistați de avocați a fost înlăturat, însă, prin actuala lege a avocaților din 21 Februarie 1923.

În adevăr, art. 45 al. 4 din această din urmă lege, prevede că se va considera ca intermediar de procese acela, care, fără a avea calitatea de avocat, obține procuri de reprezentare în justiție. Prin urmare, cineva poate institui un mandatar pentru gestiunea intereselor și drepturilor sale patrimoniale, însă atunci când mandatul nu mai are de obiect gestiunea ci reprezentarea în justiție ori apărarea și conservarea, sub orice formă, a intereselor cuiva în legătură cu dispozițiunile dreptului public sau privat, într'un asemenea caz, mandatul nu poate fi conferit decât numai unui avocat.

La acest monopol profesional, nu se face decât o singură excepție prin art. 129 din legea pentru organiz. judecătorească, care îngăduie magistraților să

poată pleda cauzele lor personale, acelea ale soțiilor lor, precum și ale minorilor sau interzișilor, puși sub tutela sau curatela lor.

Excepțiunea referitoare la competență, ridicată de pârât în sensul că Tribunalul să se desesizeze și să trimită afacerea pretorului, care este un organ administrativ, a fost cu drept cuvânt respinsă.

În adevăr, deși legea 37 ungară din 1875 institue pe pretor ca organ juridictional competent să judece chestiunile de onorar, totuși prin art. 41 al legii pentru organizarea și unificarea corpului de avocați se prevede categoric că pentru onorariile ce i se datorează, în temeiul convențiunii sau al tarifului minimal, avocatul are dreptul să cheme pe debitor *înaintea instanțelor judecătorești ale domiciliului avocatului*.

Art. 41 în alineatul final fixează normele de procedură, determinând modalitățile de judecată și termenul de apel.

În spiritul art. 41 din l. avocaților este că aceste acțiuni se judecă potrivit normelor de competență *ratione materiae* de către judecătorii de ocoale și tribunale.

Evident că întrucât aceste norme de procedură sunt prevăzute de o lege de unificare, în vederea omogenizării dispozițiilor juridictionale, singura soluțiune care se impune este că competența pretorului, investit în mod excepțional, ca instanță de judecată, a încetat, fiind înlocuită cu aceea a instanțelor ordinare: judecătorul de ocol și Tribunalul. Dar, în afară de acest argument, Tribunalul hotărăște, în mod cu totul juridic, că din momentul ce legea de unificare administrativă este întocmită în spiritul principiului constituțional al separațiunii puterilor în stat, este logic să admitem că organele administrative nu exercită o jurisdicție decât numai în cazul excepțional când ele au fost investite cu o competență juridictională printr'un text expres, cum este, de exemplu, art. 272 și 358 din legea pentru unificarea administrativă, care atribuie agenților administrativi, dintre care face parte și pretorul, o competență contravențională. Principiul separațiunii puterilor în stat nu permite o altă concluziune.

La noi, în deosebire, cu ce este în Franța, dreptul de a judeca, competența juridictională, este atribuită unei puteri unice: puterea judecătorească.

Art. 40 din Constituție arată că puterea judecătorească se exercită de organele ei.

De sigur, că nu poate fi socotit ca organ al puterii judecătorești un agent administrativ.

Din moment ce Constituțiunea noastră a făcut din justiție una din puterile statului, este firesc să conchidem că instanțele judecătorești trebuie să fie alcătuite și să funcționeze în afară de orice amestec, sugestiiune sau dependență de puterea executivă.

Art. 36 din vechea noastră Constituțiune spune că *puterea judecătorească se exercită de către Curți și Tribunale*.

Art. 40 din actuala Constituție arată că *puterea judecătorească se exercită de către organele ei*.

De unde dar, sub imperiul vechii Constituțiuni, organele juridictionale erau precis determinate în persoana Curților și Tribunalele, sub imperiul actualei Constituții aceste organe ar putea fi orice agent al puterii publice, care ar primi o delegațiune în acest sens.

Modificarea introdusă prin textul actualei Constituții este departe de a constitui un progres.

Ea este rezultatul unei lamentabile zăpăceli juridice și a beției de autoritate de care a fost cuprinsă, în ul-

timul timp, puterea executivă, sub impresiunea evenimentelor sociale și politice din Rusia și a disprețului general pentru ideea de Drept. Ceeace ne miră este numai faptul că fostul nostru profesor, marele juriscult d. C. Dissescu, nu s'a opus acestei modificări, lăsând ca în discuțiunea parlamentară asupra Constituțiunei să ia parte oameni, cari erau totalmente lipsiți de cunoștințele Dreptului Constituțional și de orice experiență și cunoștințe istorice asupra vieții noastre publice.

Nu vom uita nici odată cele ce d. Dissescu ne spunea, altădată, la admirabilul său curs, că puterea judecătorească se manifestă prin funcțiunea juridictională, adică printr'o funcțiune deosebită, *care se exercită de către diferiți agenți ai puterii*, pentru stabilirea tuturor situațiilor de drept subiectiv în scopul de a se repara un interes lezat. (L. Duguit, *Droit Const.*, p. 240; Haurion, *Les éléments du Contentieux*, p. 36).

Sentința de față constituie, par'că, o dezmințire a afirmațiunei făcute de Edmond Picard în celebra lui lucrare *Paradoxe sur l'avocat* în sensul că avocații contribuiesc, prin pregătirea conștiințioasă a procesului, la soluțiunea dată de judecători.

Tribunalul a discutat problemele de drept supuse judecăței sale, ca un lux de argumente, incomparabil mai bogat decât argumentele dezvoltate de părțile interesate.

Ne bucură că justiția din Ardeal poate avea astfel de judecători. Ei vor contribui, în primul rând, la realizarea operei atât de complexe și laborioase a unificării sufletesti, care implică ca element primordial noțiunea respectului și încrederii în organele Statului.

TRAIAN ALEXANDRESCU

Avocat

Fost Prim-Președinte de Tribunal

A apărut, în editura „Curierul Judiciar“ **CATALOGUL GENERAL** al cărților de Drept române și streine. Prețul **20 Lei**. Comandele vor fi însoțite de cost plus 10 lei pentru porto postal recomandat.

A apărut **VOL. III TRATAT DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALA**, Cursul Prof. I. Tanovicenu, revăzut și complectat de d-nii: *Dr. Vintilă Dongoroz* în ce privește doctrina română și streină; *Dr. Eugen C. Decusară* în ce privește jurisprudența; *Dr. Corneliu Chiselită*, consilier la Curtea de Casație, referințe pentru Bucovina și *Dr. Ștefan Laday*, referințe pentru Ardeal.

Acest volum având 870 pag. mai cuprinde pelângă Tabla de materii și un *Index Alfabetic* pentru materiile publicate în câteșitrele volumele. **PREȚUL 500 LEI**. Comandele se primesc la *Curierul Judiciar*, București, 5 Artei, însoțite de cost la care se va adăoga lei 10 pentru porto postal recomandat.

Sub presă Vol. IV **PROCEDURA PENALA**, care va apare la 12 Februarie. *Prețul tot 500 lei*.

TABLA de materii a *Jurisprudenței Generale* s'a pus în lucrare și la finele Februarie va fi gata ca manuscris, iar pe la 10 Martie complect tipărită. *Prețul* cu care se va pune în vânzare va fi tot de **100 lei** ca și celelalte table de pe anii anteriori.